

עו"ד ראובן לדיאנסקי
סגן ראש העירייה
יו"ר הועדה

וועדה לפלורליזם וליברליות

בראשות חבר המועצה מר ראובן לדיאנסקי
שהתקיימה ביום ראשון ב-08.08.2019, שעה 18.00
ז' באב תשע"ט
בניין העירייה, קומה 12

שוש בלו -
סטנוגרמה

איה קובי -
מנהלת לשכה של חבר המועצה ראובן לדיאנסקי

עו"ד ראובן לדיאנסקי
 סגן ראש העירייה
 יו"ר הועדה

<u>חברי הוועדה</u>
<u>מוזמנים ה"ה:</u>
<u>עו"ד ראובן לדיאנסקי - יו"ר הועדה</u>
מר גד מודעי - חבר ועדה ד"ר ורדה מילבאואר - חברת ועדה גבי מאיה נורי - חברת ועדה מר עופר שטריקר גבי מרים קונדה ד"ר עינת ליבל הס גבי שקד חסון - ישראל חופשית גבי אטי פרנק גבי מרים זלקינד - מנהלת קידום מדיניות שדולת הנשים מר יעקב רוזנברג גבי אפרת כוכבא -וייס מר רם פורמן גבי נגה ברנר סמיה - ישיבת בינ"ה גבי חן קראוס - חברת מועצה

* * * *

על סדר היום:

1. **הצגת חברי הוועדה והמשתתפים.**
2. **פיתוח אופייה של תל אביב כעיר חילונית, שוויונית, פתוחה, פלורליסטית וליברלית.**

* * * *

עו"ד ראובן לדיאנסקי
סגן ראש העירייה
יו"ר הועדה

להשתתף, חלקו כי לא מספיק מוזמן ומונגש לסיטואציה, וכך הרגשתי צורך בוועדה לייצג גם את הצד הזה. שיהיה בהצלחה.

ראובן לדיאנסקי - אומר שאחרי שחן אמרה את מה שאמרה, אני אגיד למי שלא יודע, שהוועדות העירוניות מחולקות לפי סיעות. באופן עקרוני למרבית הסיעות יש ייצוג בכל ועדה ולכן יושבים פה אנשים ממפלגות ותנועות שונות. בקדנציה הקודמת היה רק החלק הראשון של שם הוועדה - הייתה רק ועדת פלורליזם והפעם גם הכנסתי את הנושא הליברלי, כי זה מה שהסכימו לי, הכי קרוב לחילוני. היה לי פה עימות עם ההסכם הקואליציוני, כי אני רציתי ועדת פלורליזם וחילוני, אבל אמרו לי שזה לא כך, וגם זכותו של איש אורתודוכסיה לשבת כאן, מקרב הסיעות האחרות וכך התפשרתי על ליברליות. אציין שאת הועדה במתכונתה הקודמת הקים מיקי גיצין ממרצ, שהיה חבר מועצה. אני מניח שמרבית האנשים פה מכירים אותו, בחור נהדר ושעשה ועושה הרבה למען נושאים חילוניים.

ד"ר ורדה מילבאואר - רציתי לומר קודם, שזה לא נורא שהתפשרת על ליברליזם כי כל הליברלים חילוניים. והאמת שיש לנו בעיה שלא כל החילונים ליברלים, הם לא מודעים לקטע הזה, אז זה לא כל כך נורא.

חן קראוס - למה כל הליברלים חילוניים?

ד"ר ורדה מילבאואר - כי את לא יכולה להיות ליברלית, אלא אם כן את חילונית. להוציא את הזרמים המיוחדים - זה לא הולך ביחד. אני יכולה לתת הרצאות שלמות.

גבי נגה ברנר סמיה - אני חושבת שזה תלוי למה קוראים ליברל?

ד"ר ורדה מילבאואר - ליברל הוא אדם שמקפיד על זכויות אדם, על חירויות הפרט, על שוויון מגדרי, על שוויון למיעוטים.

עו"ד ראובן לדיאנסקי
 סגן ראש העירייה
 יו"ר הועדה

מר גד מודעי - יכול להיות אי שוויון בין הדתיים שאצלם הרבנים הם מורמים מעם?

ד"ר ורדה מילבאואר - אוטונומיה, אינדיבידואליזם - כל הדברים האלה עם משמעת הרבנים, לא כל כך עובדת, אבל לא נפתח עתה את הדיון.

- **ד"ר ורדה מילבאואר** - אני ד"ר לפסיכולוגיה. הנושא הזאת מאד בנשמתי ואני חושבת שראובן יודע על זה. חלק בגלל זה שאני מזהה את עצמי כפמיניסטית ואני חושבת שזכויות נשים בארץ - ראה בג"צים אחרונים, לגבי זה שלקחו מאישה בגלל שבגדה-לקחו את הרכוש, שהמהפכה של איילת שקד, שאני מנסה להילחם בה בכל אופן, כי היא מאיימת ממש על זכויות נשים וזכויות אדם.

- **נגה ברנר סמיה** - אני סמנכ"לית בארגון 'בינה' - רשת הישיבות החילוניות, אני מחליפה את מתירן ברוך שמוסר ד"ש ומתנצל שלא הגיע. אני גם מורה בישיבה חילונית בתל-אביב, מלמדת, אני גם רבה ישראלית - גם ליברלית וגם רבה וגם חילונית. בסיכום אומר אני קוראת לעצמי גיי גיי - "just jewish"

- **יעקב רוזנברג** - אני יענקל'ה, ונפגשתי עם ראובן דרך זה שאני מנהל קבוצה בפייסבוק, שנקראת מח"צ - משמרת חילונית ציונית. אני חושב שכך עובר בקבוצה הזאת. אני באתי להשתתף בוועדה בשמחה, זה בא לי בהפתעה, אני לא ידעתי שאני אמור להיות בה, אבל באתי להשתתף רק בחלק - באתי להשתתף בחלק של הליברליות. אני חושב שלא יכול להיות פלורליזם עם אוכלוסיה שהיא לא פלורליסטית. אני מאמין שלא יכולה להיות דמוקרטיה עם דת ביחד- אין דבר כזה. דת היא ביסודה דבר לא דמוקרטי. אני אישית ועם הקבוצה שלי ואני מנסה לגייס עוד, מנסה לעצב דעת קהל ונלחם מלחמת חורמה בכל מה שקשור בדת והסיסמה שלי- 'אני רוצה להיות חופשי מדת'. לא חופש דת, אלא חופשי מדת. אני לא רוצה דת בחיים שלי. לעומת זאת, אני מוכן 'להישכב' על הכביש, בשביל

עו"ד ראובן לדיאנסקי
סגן ראש העירייה
יו"ר הועדה

שמי שכן רוצה - יהיה לו, אצלו בבית ועל חשבוננו. לא על חשבונני ולא במרחב שלי, כי אני פשוט לא רוצה דת. אמרתי בקצרה את מי שאני. אני מורה במשך 36 שנים לביולוגיה ומתמטיקה, ולמדתי הרבה מאד יהדות ואזרחות דרך ההתעסקות שלי וזה מרתק.

● **מרים קונדה** - אני יכולה להתחבר, לפחות, לכל מה שאתה, יעקב, אמרת ואת, ורדה, אמרת ולא להתחיל מהתחלה ולפרט, כי חבל על הזמן. עסקתי כ-20 שנה בנושא קבורה אזרחית והייתי מנכ"לית של 'מנוחה נכונה'. אם יש חוק על קבורה אזרחית שהוא לא מיושם - אני מאלה שהנחתי את היסודות לחוק הזה. מאז שאבי הגדיר את עצמו יהודי חופשי, אני מאד מתחברת לזה שאני יהודיה חופשיה, לא חילונית. אין חול וקודש, יש רק חופשי או לא חופשי ואני יהודיה חופשיה. אני חושבת שאנחנו צריכים להפסיק להתפלפל במלים ולהתחיל במעשים.

● **שקד חסון** - אני מנהלת המדיניות הציבורית של ישראל חופשית. אני מתנצלת שאני יושבת מאחורה וזה רק מסיבות טובות, שבעצם יש לנו את כנס הדת המדינה הגדול של ראשי המפלגות ביום רביעי הקרוב ועדין ב'טירוף' הדברים ובשל צירוף הדברים לא רצית בכלל לא להגיע, כי אני חושבת שהפורום הזה הוא באמת חשוב וכמובן של ישראל חופשית יש בו הרבה מקום. אני מזמינה כמובן את כולכם להשתתף בכנס הקרוב, יהיה מעניין מאד.

● **אטי פרנק** - אני גרה ברמת אביב. אנחנו נחשפנו לכל הנושאים האלה, ביחד עם עמיתיי פה הקמנו את עמותת תושבי רמת אביב, שהתחילה את הפעילות שלה במאבק נגד השתלטות חרדית, כפי שנקרא לזה לצורך העניין וראובן היה אחד מהאנשים שתמכו בנו לכל אורך הדרך, עוד לפני שהגיע לתפקיד הזה בעירייה. אני כאן מאותן הסיבות של כולם.

עו"ד ראובן לדיאנסקי
סגן ראש העירייה
יו"ר הועדה

- **עופר שטריקר** - ביומיום אני עושה פעילות ליברלית של כינוסי נכסים של ההוצאה לפועל, וחשוב שיהיה מישהו שיודע להסתכל לאנשים בעיניים. הייתי ביחד עם אטי וחברים נוספים בחלק מהמאבקים שנוהלו בשכונת רמת אביב נגד כל מיני עמותות חרדיות כאלה ואחרות שעל הדרך גם עשו כל מיני עבירות לפי חוק התכנון והבניה.

ראובן לדיאנסקי - מה זה עמותות כאלה ואחרות?

מר עופר שטריקר - כמו עמותת רמת אביב, ועד רמת אביב. למעשה, הם קראו לעצמם 'עמותת בית המקדש' וכל פעם יש להם שם אחר. השמות שהם בחרו לעצמם הם שמות שלא קשורים לחב"ד והם אמרו שהם לא חב"ד/כן חב"ד, שהן 'לכאורה חב"ד'. יש גם חבורה רצינית ברמת אביב שאנחנו כבר דרך ארוכה בהרבה דברים ביחד.

- **רם פורמן** - פה אני בכובע של יו"ר הפורום החילוני. יש לנו 20 פלוס סניפים ברחבי הארץ, יש לנו פייסבוק ואנחנו פועלים בכל מקום בארץ. האמת היא שהתחלתי את פעילותי בשכונה עם עופר שטריקר וכל מי שהיה שם, בנושא של רמת אביב והמאבק ואז התחלתי בפעילות הזאת ואז רציתי לעשות משהו יותר ארצי והקמתי את הפורום החילוני. אני מוביל אותו. אנחנו פעילים בכל מה שקשור למאבק בהדתה - מילה שאנחנו טוענים בצדק, שהכנסנו לשיח הישראלי. התעסקנו במערכת החינוך הרבה שנים. בשנים האחרונות גם בצבא ובמרחב הציבורי ובכל מקום שאנחנו רואים סימנים של פעילות דתית שמטרתה שינוי הצביון של הציבור החילוני. אנחנו פחות מתעסקים איפה שיש כפיה דתית ברורה מראש, שכן אלה המקומות שהם יחסית יותר קלים להתמודד. אנחנו מחפשים את המקומות שבהם המסרים הדתיים נכנסים מתחת לראדאר והרבה פעמים מתחת לסף הרגישות של הציבור החילוני, שאנחנו עושים הרבה כדי לנסות להעלות את סף הרגישות הזה.

יעקב רוזנברג - האם נברתם מספיק במגילת העצמאות, כי זה התחיל שם.

עו"ד ראובן לדיאנסקי
סגן ראש העירייה
יו"ר הועדה

רם פורמן - כן, גם שם. מעברי ליהודי.

מר גד מודעי : לשאלתך, דף הפייסבוק שלהם, זו הפעילות הפחות חשובה שלהם.

• **מרים זלקינד** - אני עו"ד משדולת הנשים בישראל, מקדמת את מדיניות החקיקה. אנחנו נאבקות בהדרת נשים בכל הארץ, בהפרדה מגדרית אסורה. בדיוק ברגעים אלה ממש, אנחנו מנהלים מאבק בעפולה, שם מנסים לעשות את מה שעשו ב"משיח בכיכר" ולעשות בפארק העירוני אירוע בהפרדה מגדרית. הרבה מהיושבות פה סביב השולחן הם בני ברית לכל מיני דברים.

• **נטלי איתן** - אני עוזרת של ראובן לדיאנסקי.

• **איה קובי** - מנהלת הלשכה של ראובן.

מר ראובן לדיאנסקי - יו"ר הועדה:

נכון שנמצאים פה אנשים שמרביתם הזיקה או הקרבה לנושא דת ומדינה, מניעת כפייה וסביב העניין החילוני-דתי בהקשר האורתודוקסי, לא בהקשר של היהדות המתחדשת, למרות שיש פה כל מיני זרמים וכל מיני דיעות ואנשים שנמצאים בסקאלה בצד אחד ואחרים בצד השני של הסקאלה.

אני די הרבה זמן מתלבט עם הענין של - מה אנחנו, איזה תכנים או איזה נושאים אנחנו מכניסים לתוך ועדה שעוסקת בסוגיות פלורליסטיות וליברליות, שזה לא יהיה רק המימד, שלצורך הענין חילוניות אל מול אורתודוקסיה ודתיות. נפגשנו גם אנחנו פעם סביב הענין הזה יחד עם עוד קבוצה, עם ורדה ואחרים ופרנסס רדאי וכו'. למעשה, זאת ישיבת התנעה, זו ישיבה רשמית של הועדה והמטרה היא להתניע פעילות. אסקור בקצרה דברים שהתחלתי לעסוק בהם ודברים שאני חושב שהם חשובים לכולנו בהקשרים, שאנחנו מדברים עליהם. יחד עם זאת, חשוב לי וגם טוב שיש פה נניח, כמו נציגות של שדולת הנשים וחבל שאין פה נציגות גם של קהילת הלהט"ב, שייתכן שנצטרך בהמשך הדרך לקרב אותם יותר, פלורליזם

עו"ד ראובן לדיאנסקי
סגן ראש העירייה
יו"ר הועדה

וליברליות זה לא רק יחסי יהודים ויהודים או יהודים ואתיאיסטים, שכן כל ההגדרות הן קשות, כי אדם שלא מגדיר את עצמו כיהודי, יכול להיות שהוא לא יהודי במהות שלו ולא בהגדרה הדתית של המילה. נכון, וגם בתל-אביב יש לנו גם מוסלמים, גם נוצרים וגם אתיאיסטים וגם אנשים שמאמינים בכל מיני דתות או שלא מאמינים בכלל. ההתמקדות סביב הענין הדתי- זה נכון שזה האיזור היותר נכון והמידי שאנחנו יכולים לפעול בו ולשים את הקו של זכויות חילונים וזכויות דתיים/אורתודוכסים. אבל אני רוצה דווקא לאתגר את עצמנו בהמשך, שבאמת נוכל להיות במה ולעשות דברים קונקרטים שהם בהקשר הפלורליסטי כלפי עוד ועוד אוכלוסיות, שלפעמים, גם אם הם רוב בציבוריות הישראלית, הן עדין מתנהגות בעל כורחן כמיעוט. זה המקום, כמו שאני רואה אותו לפחות- זה המקום שבו אנחנו יכולים לתת איזה שהוא ביטוי לעניין.

מטבע הדברים, אני באופן אישי, גם התפיסה או האג'נדה הציבורית שלי, שגם הלכתי אתה לבחירות וגם עוד לפני כן, בתקופה שהתחלתי לסייע לכם בהקשר של רמת אביב חופשית ב-2009, כמדומני, שכן הכמיהה שלי או מה שבעצם תופס אותי יותר זה ההקשרים במימד החילוני, כלומר לתת את המעמד ואת השירותים הראויים לציבור החילוני, שהרבה פעמים מתנהג כמיעוט בעיר שהוא בה הוא בעצם הרוב.

מר יעקב רוזנברג:

או לא מעז.

מר ראובן לדיאנסקי - יו"ר הועדה:

או כשאומרים לו 'מה אכפת לך'. אפרופו, מה שספרת לגבי עפולה או 'משיח בכיכר', אז כשאני יצאתי נגד זה ואני מאמין כשכולכם או מרביתכם יצאו נגד זה אמרו: 'אתה קטנוני', 'אל תבוא', 'אתה לא חייב לבוא' 'אם את בא, אז אתה יכול לשבת פה ואשתך יכולה לשבת שם או בת זוגתך'. פעמים רבות אנחנו מתקשים לעמוד מבחינה ערכית ולנמק למה מה שנעשה הוא לא בסדר ולא תקין ואנחנו לא צריכים לקבל את זה.

עו"ד ראובן לדיאנסקי
סגן ראש העירייה
יו"ר הועדה

מרבית האנשים, שלפחות אני בא אתם במגע, ולמרות שהם מגדירים את עצמם חילונים, הם מתקשים מאד לדבר ולתת מענה, קודם כל מי הם עצמם ולהיות גאים בחילוניות שלהם ובערכים שהם בעצם מקדמים, מובילים ומאמינם בהם וקשה להם מאד להתמודד עם האמירה הזאת - 'אז אל תבוא' או 'תשב שעה בצד הזה' וכי 'מה אכפת לך' ו'מה זה כבר יעלה לך' - זה דבר שמבחינתי הוא קשה. אני לא בטוח עד כמה הועדה הזאת יכולה באופן קונקרטי לחנך עכשיו ציבור שלם ואולי לגאווה ערכית חילונית - לחנך אותו או להטמיע אצלו את התודעה העצמית, עד כמה שבעצם זה בסדר לא להסכים למה שמישהו חושב שהוא לגיטימי והוא פוטר אותה במין 'מה אכפת לך' 'אל תהיה קטנוני' ותספוג את זה.

אני דווקא רוצה להתעסק בפתיה שלי לפחות במספר דברים ששמתי אותם, מבחינתי, כדברים שהם חשובים גם לפעילות של הועדה. צריך לזכור עוד דבר, כי הועדה זה פורום שמבחינתי הוא פורום שבפניו אנחנו מעלים נושאים, כשאנחנו שומעים את רחשי האנשים. למעשה, כל הוועדות שאני מכנס ואני יו"ר של עוד שתי וועדות, הן תמיד פתוחות ולכן יש פה אנשים שהם גם לא חברי ועדה פורמלים. אני פותח את הועדה על מנת לחבר כמה שיותר אנשים ולשמע ולשתף ולנסות לקדם דרכם דברים כאלה ואחרים. אבל ביומיום ובשוטף, אנחנו כלשכה וגם אשמח מאד בסיוע של חברי המועצה, שהנושא הזה מאד קרוב לליבם ויש גם את אייל אקרמן, שהוא חבר מועצה חדש והוא בסיעת 'רוב העיר' שהחליף את אסף זמיר שהלך לכנסת והוא עוד כוח שמן הסתם הוא בעניין.

לאחרונה הוצאתי מתווה לתוכנית תחבורה ציבורית, שיכול להיות שראיתם, קראתם, לגבי תפיסת העולם של ראש העיר בהקשר של תחבורה ציבורית שהיא תפיסת עולם שמבחינתי היא נכונה והלוואי שתקרה, כמה שיותר קרוב. וזה אומר מבחינת ראש העיר לאפשר תחבורה ציבורית שיוצאת מחוץ לתל-אביב ונכנסת לתוך תל-אביב ומהווה רשת שהיא מאד רחבה ומגיעה למטרופולין ומעבר לכך, גם לערים אחרות וכו'. אני מאמין גדול מאד בצעדים קטנים, כי הרבה פעמים צעדים גדולים הם לא ישימים, כמו למשל, לפני 8 שנים הקמנו את תל אופן, וכי מה יותר טבעי שיהיו תחנות עגינה ברמת גן, גבעתיים, בבת ים ובחולון, ועד היום לא הצליחו להסדיר תחנות עגינה, שכביכול זה דבר מאד פשוט. כי כשאדם מנחלת יצחק רוצה לנסוע לאכול סביח בגבעתיים אצל עובד, הוא יכול לקחת אופניים מנחלת יצחק ולנסוע לגבעתיים. וזאת בגלל שלא הצליחו לשום הסכמה - איך זה יהיה, מי יממן, איך

עו"ד ראובן לדיאנסקי
סגן ראש העירייה
יו"ר הועדה

התחזוקה תהיה וכו'. זה דבר פעוט שלא צלח ועל אחת כמה וכמה דבר כזה שהוא מאד בעייתי. אני, בעצם, באתי והצעתי תוכנית קטנה ו'רזה', שאומרת לחבר את שכונות הקצוות, דהיינו עבר הירקון, יפו ודרום מזרח העיר לתוך מרכז תל-אביב. מספיק שאנשים יגיעו למרכז תל אביב ומפה יש להם תחבורה ציבורית טובה, כמו גם אופניים, קורקינט, קו 5, קו 4 ורגליים. אבל בינתיים, אני לא מצליח לשכנע את ראש העירייה ולכן זה לא מתקדם.

גב' שקד חסון:

האם זה משהו שאתה מנסה להכניס כבר לתקציב של 2020?

מר ראובן לדיאנסקי - יו"ר הועדה:

אני מנסה להביא את זה לדיון, אבל ראש העיר לא רוצה, כי הוא טוען שתחבורה ציבורית אמיתית, זה לא מה שרון קובי עשה בטבריה ואפילו לא מה שכרמל שאמה עשה ברמת גן. חולדאי אומר 'אני לא רון קובי ואני לא כרמל שאמה עם השאטלים שלהם'. הוא אומר: 'אני רוצה תחבורה משמעותית, גדולה, עוטפת, חזקה, שיכולה להביא את התל אביבי להוריו שגרים ברעננה, בראשון לציון וכו'.

זאת הסיבה בהקשר של התחבורה הציבורית כרגע. אני אשמח שכל אחד שיושב פה יסייע כמיטב יכולתו בהקשר הזה. אנחנו מתכננים עוד דברים בהמשך ואולי נפעיל בעצמנו איזה שהוא קו, הגם שיעוד חזון למועד', אבל אני חושב שזה הפתרון המיידית שיתן איזה שהוא חמצן ל-120 אלף איש שאין להם תחבורה ציבורית בשבת, שזה תושבי עבר הירקון, גם אנשי יפו לא מחוברים לתל-אביב כי אין להם תחבורה ציבורית בשבת. ל-50 אלף איש אין את היכולת להגיע בשבת לשום מקום בתל-אביב בכוחות עצמם וכנ"ל גם תושבי דרום מזרח העיר, כמו יד אליהו, שכונה ענקית עם כ-40 אלף תושבים, שלא זזים רברס ולא קדימה.

ד"ר ורדה מילבאואר:

האם אפשר היה לגייס את אבי נשר לעניין הזה. אני חושבת שמעבר לאיכות חיים, העניין של תחבורה ציבורית וצעירים - זו שאלה של חיים ומוות היום. יש לי נכד שנסע על אופניים

עו"ד ראובן לדיאנסקי
סגן ראש העירייה
יו"ר הועדה

ומבלי משים לב נגרמה לו תאונה. אנחנו מכירים גם את אבי נשר שעבר טרגדיה נוראית עם בנו ולכן אני שואלת את השאלה - כי זו שאלה של חיים ומוות לצעירים היום.

גב' מרים קונדה:

אני רוצה להוסיף משהו בעניין הזה, שכן מדברים כל הזמן על צעירים, אבל הנושא לא פחות אקוטי במגזר שלי, של הקשישים, שיושבים סגורים שישי-שבת בבית ולא יכולים לצאת מהבית, לא יכולים ללכת לים, לא יכולים לבקר את הילדים שלהם ושלפעמים גם לילדים אין רכב. אני חושבת שאם הולכים על קמפיין בדבר הזה צריך להכניס את הקשישים הבודדים. יש אוכלוסיה מאד רחבה של מבוגרים, שצריך לשים עליה את המשקל ואני חושבת שהם יצאו למאבקים בנושא הזה.

ד"ר עינת ליבל הס:

גם הגמלאים וגם המשפחות הצעירות, שהרי לא כולם מחזיקים מכונית ויכולים להרשות לעצמם.

גב' אטי פרנק:

גם אצלנו בשכונה, אם את מחזיקה מכונית ברמת אביב, ואם את נכנסת לתל-אביב אין איפה להחנות את הרכב. תחבורה ציבורית הייתה נותנת פתרון.

קריאה:

לצערי, האוכלוסיה הזו לא זוכה מספיק לייצוג הולם בעניין.

מר ראובן לדיאנסקי - יו"ר הועדה:

המשוואה הזאת שמי שגר בעבר הירקון הוא עשיר, גם היא משוואה בעייתית. זה לא נכון, כי כפי שאנחנו יודעים יש אנשים בהדר יוסף, בנווה שרת וברמת אביב הישנה שהם לא בהכרח מהמבוססים מאד ויש אנשים שגם בחרו לא לעשות רשיון ואין להם רכב.

עו"ד ראובן לדיאנסקי
סגן ראש העירייה
יו"ר הועדה

אני מנסה לסקור כרגע דברים שאני עוסק בהם. בסוף אתן סוג של כיוון ולראות מה אנחנו יכולים לעשות ביחד.

הדבר השני שנמצא בחלק מתוכנית העבודה של הועדה זה כל הנושא של קבורה אזרחית. גב' מרים קונדה מובילה את זה. אנחנו עדין לא התקדמנו עם זה - זה לא היא, זה אני. וזה משהו שאפשר לקדם וצריך לקדם וזה חשוב. זה פרויקט שמרים לקחה על עצמה. ניתן לזה הרבה יותר תשומת לב.

גב' שקד חסון:

מה הרעיון מבחינת העירייה?

מר ראובן לדיאנסקי - יו"ר הועדה:

מרים, מה את חושבת על שריפה? אני חושב שיש לזה קונוטציה בעייתית, קונוטציה שלילית.

גב' מרים קונדה:

יש קונוטציה שלילית. גם אנחנו אמרנו שימנוחה נכונה ישראל' לא תעסוק ישירות בנושא של קבורה אזרחית, כל עוד יש שרידים מהמשרפות של ניצולי שואה. אנחנו לא נפעיל את זה. אם מישהו אחר שיפעיל - נכבד. כלומר, שאנחנו כגוף ציבורי, כעמותה, לא נעסוק בנושא הזה. אנחנו לא נגד זה.

מר ראובן לדיאנסקי - יו"ר הועדה:

תספרי בקצרה לגבי החוק שמתייחס ל-20%?

גב' מרים קונדה:

חוק הקבורה האזרחי אומר שבכל בית קברות חדש או בית קברות שמרחיבים אותו, צריך להקצות 20% לקבורה אזרחית. אבל התפיסה היא שצריכה להיות עמותה בישוב לדרוש את הדבר הזה. הבעיה בתל אביב היא שזה לא רק תל אביב אלא זה בתי הקברות--

איזה שירותים?

מר ראובן לדיאנסקי - יו"ר הועדה:

כל השירותים שהם לא אורתודוקסים, כמו בר מצווה, חתונה, שירותי טקס שיש להם זיקה מסורתית יותר וזה משהו שאנשים צורכים. זה הנושא שדברנו עליו גם בתחילת הקדנציה וגם בבחירות. אני חושב שזה נכון שהעירייה תעגן את כל השירותים האלה, שחלק מהציבור צורך ורוצה והוא צריך להתחיל ללקט מידע, לבדוק, וללכת למקום אחד מרכזי שיוכל לקבל איזה שהוא פורטל או סוג של אפליקציה, כאשר יהיה גם גורם פיזי שאפשר לבוא ולדבר אתו וזה ייתן במה להרבה מאד גורמים, כמו למשל אברי גלעד שייתכן שאינו מחובר לשום גורם כזה או אחר, אבל כשהוא עושה חתונות הוא יהיה ברשימת המחתנים.

דבר נוסף שנמצא עתה בבדיקה - אני מוביל יוזמה שתאסור הקמת דוכנים. למעשה, כאשר באים ואומרים לאסור על חב"ד להקים דוכן, אבל מאפשר לאגודה למען החייל להקים דוכן ליד בית ספר, כי אז יבואו חב"ד, יפנו לבית המשפט, (כשם שהיו לנו כבר מספר דוגמאות), ויגידו שיש פה פגיעה בשוויון.

מר יעקב רוזנברג:

אני רוצה להבין- האם יש לנו מעבר לרצון טוב ונכונות לפעול, איזה שהיא סמכות של קבלת החלטות שהיא תמומש?

מר גד מודעי:

אגב, כיוון מעניין יכול להיות הדדיות. ניתן לומר: אם תרצו לבוא אלינו לפתוח דוכנים - אנחנו נפתח דוכן חילוני--

מר ראובן לדיאנסקי - יו"ר הועדה:

הכוונה היא לקבוע שברדיוס של 100 מ"ר ממוסד חינוכי, לא יינתן היתר לאף גורם להקים דוכן.

עו"ד ראובן לדיאנסקי
סגן ראש העירייה
יו"ר הועדה

מר עופר שטריקר:

אפילו ניסחנו הצעת חוק בעניין.

מר ראובן לדיאנסקי - יו"ר הועדה:

אני יודע, אבל הצעת החוק שלך היא בעייתית.

מר עופר שטריקר:

למה?

מר ראובן לדיאנסקי - יו"ר הועדה:

כי זה תהליך שצריך הסדרה וצריך מועצה וצריך סל פנים וכדו'. הכי פשוט לקבוע מדיניות במסגרת מתן ההיתרים, שברדיוס של 100 מ"ר ממוסד חינוך, אף אחד לא מקבל היתר- לא יתנו לחיות לחיות, לא האגודה למען החייל ולא חב"ד.

גב' אטי פרנק:

חב"ד מבקשים היתרים?

מר ראובן לדיאנסקי - יו"ר הועדה:

הם מבקשים ומקבלים היתרים והם לא תמיד מקפידים על ההיתרים, ואז לוקח כשעתיים עד ששולחים פקח ועד שמגיע הפקח הם כבר עוזבים את המקום.

מר יעקב רוזנברג:

זה לא נכון. אני יכול לספר, שמתחת לבית שלי יש כבר במשך שנים חב"ד ואז הלכתי להתקשר ל-106 לתפעל את העסק. האמת ש-106 תפקדו נהדר והפקח חזר אלי לטלפון תוך רבע שעה, כשהם עוד עמדו שם. אמרתי לו: יש כאן דוכן שעומד ואני רוצה לדעת אם הוא

עו"ד ראובן לדיאנסקי
סגן ראש העירייה
יו"ר הועדה

עומד ברישיון או לא, והאם צריך מסמכים שמתירים להם לעשות את זה, ואם לא- תבואו לפנות אותו בבקשה. תשובתו אלי היתה: שהם לא צריכים רישיון.

מר ראובן לדיאנסקי - יו"ר הועדה:

אשיב שכל מי שרוצה להקים דוכן במרחב הציבורי, יש פרוצדורה. הוא פונה למשנה למנכ"ל בעיריית תל-אביב, שולח בקשה על פי טופס שאפשר להורידו באתר העירוני, הוא דן בבקשה עם עצמו, לצורך העניין אלא אם יש קושי הוא מתייעץ עם אנשי המחלקה המשפטית והוא נותן היתר ממועד X ועד מועד Y ומיקום. וכל מי שבעצם מציב דוכן במרחב הציבורי מחויב בהיתר הזה. הוא לא מקבל רישיון עסק, אלא מקבל היתר.

מר יעקב רוזנברג:

אני יכול לומר שנאמר לי אחרת. נאמר לי: שלי אסור וכן לפנות, אם אקבל קנס, ולהם - מותר.

מר ראובן לדיאנסקי - יו"ר הועדה:

אוכל לבדוק, אם יש בכתובת הזאת (שתיתן לנו אח"כ) - אם יש היתר. נשאלנו לגבי הסמכויות וכו' - אשיב שהסמכויות הן מאד בעייתיות. אבל הזרוע הארוכה שאמורה לבצע מטעם הועדה היא לצורך הענין: אני, חן וחברים נוספים שנמצאים במועצה. על כן יש לנו את הגמישות היותר גדולה לעשות פעילות מול הגורמים הפקידותיים מול ראש העיר וכדו'.

אלה היו הדברים שרציתי לשתף, לגבי דברים שקורים. יש לנו רעיון, תוכנית לעשות ישיבת השקה או לקרוא לזה כנס, וגם על זה דברתי עם ראש העיר - לגבי שבוע הדמוקרטיה והליברליות בתל-אביב. זה עוד לא עוכל, וצריך לעזור כדי שזה יקרה. והכוונה היא לעשות משהו של כנס מרכזי גדול במרכז, ויש הרבה עבודה בבתי ספר ואפשר לעשות מפגשים בברים ברבי שיח או שולחנות עגולים. כמובן שניתן לעשות הרבה דברים שכרגע אינני מפרט וזורק לחלל האוויר וגם על זה אנחנו עובדים.

עו"ד ראובן לדיאנסקי
סגן ראש העירייה
יו"ר הועדה

מר גד מודעי:

זה יהיה בהפרדה מגברים ונשים?

מר ראובן לדיאנסקי - יו"ר הועדה:

בעיקר, כן.

אני רוצה לפתוח עתה את הדיון ל:-

איך אתם רואים או איך אתם חושבים או מה לדעתכם הנושאים העיקריים, שאנחנו כוועדה צריכים לעסוק בהם.

חשוב שכל אחד מכם יגיד מה מידת היכולת לסייע ולהתפנות ולהיות חלק מתוך עשייה. נכון של-חן קראוס יש עוזרת ולי יש שתי עוזרות, אבל אין לנו פה מערכים של ממ"מ, כמו בכנסת או שיש לנו פה יכולת להפעיל עובדים ומערכת. אנחנו צריכים סיוע גם של עמותות שיכולות להתגייס, אם יש להם איזשהו צוות או מערך שיכול לתמוך וגם אנשים באופן וולונטרי, כשנסכם על דברים שאנחנו הולכים להוביל ושיקחו על עצמם חלק מהדברים וכך נוכל לעבוד בצורה הרבה יותר נכונה ומועילה. אני פותח עכשיו את השיחה לדיון.

גב' נגה ברנר סמיה:

אני מתנצלת כי אני הולכת להפגין נגד הרב גינצבורג בגבעת שמואל, אני אשא שם דברים. אתם מוזמנים לבוא, זה חשוב. במוצאי שבת אנחנו מארגנים את מעגלי השיח בכיכר הבימה, ערב תשעה באב, ביחד עם עמותת שירה בנקי ואתם מוזמנים. זה יהיה ב-9.30 בערב, כשהרעיון הוא דיאלוג בין מגזרים ולחבר קצוות וזה יהיה מעניין.

ד"ר ורדה מילבאואר:

איך אתם מחברים קצוות?

גב' נגה ברנר סמיה:

עו"ד ראובן לדיאנסקי
סגן ראש העירייה
יו"ר הועדה

אני למשל mother riddle של פאנל עם מנכ"ל מועצת יש"ע ופנקס, איתי, שיושב פה איתנו ומחזיק את תיק הלהט"ב. ננהל דיאלוג במידת האפשר על נושאים שהם אקוטיים ונדבר על המחלוקת ונדבר על איך מנהלים מחלוקת ואנחנו מנסים ליצור שיח במקומות שאפשר.

מר גד מודעי:

השאלה המעניינת היא: עד כמה באמת אפשר לנהל דיאלוג, וזה היה הסיפור שרציתי מקודם לספר, כי אתי דברה עליו; היה לי בוס לפני כ-50 שנה במשרד התעשייה והמסחר והוא היה דתי לייט עם כיפה סרוגה. יום אחד ישבתי עליו ולחצתי אותו כי היה צורך בלחץ מסיבי, ואמרתי לו: יוחנן, אם תהיה לך האפשרות - האם תמנע ממני לנסוע בשבת? והוא השיב: כן, וגם הסביר לי למה, כשאמר: לפי הדת, כל ישראל ערבים זה לזה ואם אתה חוטא - זה משפיע עלי. על כן אני שואל - האם אפשר לנהל דיאלוג על הבסיס הזה?

מר רם פורמן:

אפשר לנהל דיאלוג, רק לא להגיע לשם. לדבר אפשר.

גב' נגה ברנר סמיה:

נכון, אבל לפעמים זה גם חשוב, בעצם הדיאלוג שקורה.

מר רם פורמן:

לי קצת חורה, שכבר סוף סוף נפטרנו מיחגי אחד, מאירוע אחד שאף אחד לא סופר אותו, שזה תשעה באב, אז להחזיר אותו גם - זה חבל.

גב' נגה ברנר סמיה:

הוא נמצא בלוח השנה העברי שלנו. אתה מוזמן לא לציין אותו. מי שרוצה ומעונין לציין אותו באופן מיוחד, באופן מעורר השראה ולא בתוך בית הכנסת ולקרוא מגילת 'איכה' ודווקא לחדש ולמצוא את הדרך היותר ליברלית ומתחדשת ולציין - אז מוזמן ומוזמנת.

עו"ד ראובן לדיאנסקי
סגן ראש העירייה
יו"ר הועדה

קריאה:

אני חושב שאת צודקת. אני חושב שמישהו ניצב חזק יותר אל מול השפעה חרדית, זה דווקא זה שמכיר יותר טוב, שמתמצא יותר טוב, שיודע את ההיסטוריה, שמכיר את התכנים. דווקא לו יש את העוצמות החזקות והטובות יותר לעמוד איתן מול השפעה. חוסר ידע הוא לא יתרון.

גב' נגה ברנר סמיה:

'בינה' תשמח כמוכן לקחת חלק בכל כנס מהסוג הזה. אנחנו נארח גם בקמפוס שלנו בדרום העיר, במידה שרוצים לעשות בדרום העיר משהו. וגם בנושא של ריכוז המידע של בר/בת מצווה, אפשר לחשוב על כך ביחד.

גב' מרים קונדה:

מי עומד מאחוריהם?

גב' נגה ברנר סמיה:

בינה, תנועה קיבוצית ותורמים רבים אחרים. זה כבר ארגון ארצי ויש לנו ישיבות חילוניות בכל הארץ, ואנחנו מנסים לתת את המענה דווקא לא בעניין של להגיד לא ולהתנגד רק, אלא לתת מענה חיובי לתרבות היהודית, שהיא גם שלנו. תודה לכם.

מר רם פורמן:

הבעיה שלנו זה חוסר הערכים החילוניים, שאין לנו בצורה מגובשת. זו הבעיה. בסוף כשאתה מתווכח עם הדתיים, הבעיה היא לא אם אתה יודע יותר טוב, כי ברגע שיש לך מסד ערכי משמעותי שאתה יכול להסביר ואתה מאמין בו, שהוא הרבה יותר חזק, זה נראה אחרת לגמרי. הבעיה שמייצרים פה יהודים שאין להם מסד ערכי.

מר ראובן לדיאנסקי - יו"ר הועדה:

עו"ד ראובן לדיאנסקי
סגן ראש העירייה
יו"ר הועדה

אתה כל הזמן עוסק במתן תגובה, אתה לא עוסק ביצירה לצורך העניין - לא של פלטפורמה, לא אידיאולוגיה ולא בלהעביר את המסר שלך כחילוני, שאתה מאמין בו. אתה כל הזמן נותן תשובות, כל הזמן נותן תגובות.

קריאה:

אם אני יודע את ההיסטוריה שלי, אם אני יודע מהם חגי ישראל, אני לא חושב שאפשר לערבב אותי פחות.

מר ראובן לדיאנסקי - יו"ר הועדה:

אבל אנחנו לא רוצים לדבר במונחים של חגי ישראל, אנחנו רוצים לדבר במונחים של חילוניות.

אני מציע שנערוך עתה סבב היכרות. אני מקווה שמיקדתי פחות או יותר את השאלה. אני חוזר שוב – באיזה נושאים אתם חושבים שצריך לדון, כי המטרה שלנו בסופו של דבר זה "ללכת הביתה" אחרי הישיבה, מחר, מחרתיים, בעוד שבוע, ולהתחיל לכתוב תוכנית עבודה – מה אנחנו בעצם עושים ומה השלביות של העשייה בהקשר של הוועדה הזו, פרט לנושאים שפרטתי שכבר התחלתי לפעול בהם, שאני אצטרך גם את עזרתכם בעניין הזה וכבר נפעיל אתכם בהמשך. אבל איך בסופו של דבר את חושבת ואתם חושבים שאנחנו יכולים להציב דברים גם על סדר היום, כי יש פה הרבה מאד משתנים: יש את הפעילות הקונקרטית מול מוסדות העירייה, ראש העיר, המנגנון, יש גם פעילות שהיא פעילות יותר, נקרא לזה תודעתית, יחצ"נית, ציבורית, של איזה שהוא גוף שהוא מהווה פלטפורמה רשמית של העירייה שיכול לבוא עם תכנים לציבור ולבוא ולומר להם – הנה, זה חילוניות, זה תל אביביות, זה ישראליות. יש לנו, מה שנקרא, הרבה מאד תפקידים שדרכם אפשר לבצע גם דרך הוועדה, גם דרככם שכל אחד יש לו באמת את היכולת ואת הבמה שהוא פעיל בה, גם אני כסגן ראש עיר, גם חן וגם חברי מועצה אחרים. אני מקווה שאיכשהו כיוונתי את השאלה.

ד"ר עינת ליבל הס:

תודה רבה. הדיון היה מרתק וזה עוזר לשמוע אני חושבת. אתה פרסת המון כיוונים וזה דבר שצריך לחשוב עליו, ככה שאני אשמח לאיזו שהיא התכתבות, כי עולים לי גם רעיונות כעבור כמה ימים, לא ישר הכול צף. אני חושבת שיש מקום לפתוח את זה לעוד שותפים. יש קהילות בתל אביב שהן גם אורתודוקסיות ליברליות, כולל מניינים שוויוניים, כולל כאלה שמעורבים בהם להט"בים, אז כדאי באמת גם לפתוח אליהם. אני אשמח לנסות לקשר. אני חושבת שגם את 'קרן האני' מאד חשוב לקדם היום, בכלל פלורליזם בחברה הישראלית, כדאי. זאת קרן שהיא קרן פרטית ויש להם גם ניסיון וגם ידע וגם משאבים.

מעבר לזה, קונקרטי, אני חושבת שבנושא של כנס ואת מי להזמין, אני אשמח גם לדבר, כמובן לתרום מהידע שלי. גם להציע עוד אנשים שיכולים לדבר מהשטח וחוקרים. דבר קטן שכל אחד מאיתנו יכול לעשות, ואני בטוחה שחלקכם עושים את זה, זה לקחת את הפוסט שלנו, להציף את המידע הלאה, להציף את הידע הלאה. לגבי חזון – כדאי מאד שהוא יהיה במונחים חיוביים. זאת אומרת, כמו שאמרת, מה אנחנו מאמינים או כל אחד מאיתנו מאמין. אולי איזו פלטפורמה שמציגה דעות שונות, בצורה שהיא חיובית, לא מתנגחת. אישית, אני מאמינה, ויש לזה גם עדויות, שאפשר ליצור משא ומתן, אפשר ליצור הידברויות. יש מתחת לפני השטח,

מר רם פורמן:

את מאמינה ויש עדויות, פחדתי שתגידי שיש אלוהים.

ד"ר עינת ליבל הס:

לא. כל אחד באמונתו יחיה. קטונתי מלהיכנס לשאלה הזאת. אני אתן את הדוגמא של המשפחה שלי, הוכחה חיה בחברה הישראלית. לי במשפחה יש ימין ושמאל, דתיים, חילוניים, חרדים – כל מה שאתה רוצה. כולנו באותה משפחה ומסתדרים. מוצאים דרכים ליצור את הדו שיח הזה. יש לי חברות מתנחלות, יש לי לעומת זה חברות

עו"ד ראובן לדיאנסקי
סגן ראש העירייה
יו"ר הועדה

חילוניות, וקורים אפילו בהתנחלויות דברים מרתקים, עם שיתופי פעולה עם ערבים. זה מתחת לרדאר של התקשורת. יש דברים שהם הרבה יותר מפתיעים ומגוונים וחדשניים בחברה הישראלית, הרבה מעבר למה שחשבנו. גיליתי אותם במקרה. אני בן אדם סקרן, זה גם חלק מהעניין שלי.

מר יעקב רוזנברג:

מה התוצאות של זה? אפס.

ד"ר עינת ליבל הס:

לא, אל תגיד אפס.

מר יעקב רוזנברג:

אני רואה אפס.

ד"ר עינת ליבל הס:

דבר ראשון, מה שרואים בתקשורת ומה שרואים בתל אביב, זה חלק קטן מהחברה הישראלית.

מר יעקב רוזנברג:

לא ראיתי טלביזיה 5 שנים.

ד"ר עינת ליבל הס:

זה לא משנה. אני באה ומספרת מה שאני רואה. אני אקח דוגמא הכי קטנה לדבר שלא חושבים שיכול לקרות. יש שיתופי פעולה בין מתנחלים לבין פלשתינאים, סביב הנושאים של איכות הסביבה. זה קורה. אני מכירה מישהו שגם חוקר את זה. זה דבר שלא שומעים אותו כמעט בתקשורת. זה דבר הכי קטן. נתתי את הדוגמא הזאת, שהיא דווקא יוצאת מהשיח פה, בשביל להראות שיש חיבורים יצירתיים ואפשר לנסות ליצור אותם ואפשר ליצור איזה שהוא פורום של שיתוף פעולה יותר רחב, כל מיני יוזמות לשיתוף פעולה.

עו"ד ראובן לדיאנסקי
סגן ראש העירייה
יו"ר הועדה

מר יעקב רוזנברג:

סליחה שאני מתעקש, אני הבנתי שיש שיתוף פעולה ושיש שיח. השאלה אם זו התוצאה, כי מבחינתי זו לא תוצאה. תוצאה זה משהו שקורה בגלל השיח. על זה לא שמעתי כמעט משום שיח של קצוות שהתקיים. אני מחנך הרבה שנים. בשנה הבאה אני עומד להיות כבר בשנתי ה-36 במערכת החינוך. לקחתי הרבה תלמידי תיכון ליסמינר דצ'וי בירושלים. הם מוכנים לארח אותי בשבת. אמרתי – אני רוצה מאד, אבל אני רוצה שתבוא להתארח גם אצלי וגם לחוות את השבת שלי. מה פתאום? זה לא נקרא שיח. זה נקרא – אתה רוצה לקבל אותי כדתי – תקבל אותי, אתה לא רוצה – בעיה שלך. סליחה שהתפרצתי, באמת, תיכף אני ארצה לדבר, אני עכשיו לא מדבר, אני סתם מתפרץ. זה פשוט רותח בי, זה בדמי.

מר ראובן לדיאנסקי- היו"ר:

יענקליה,

מר יעקב רוזנברג:

זהו? אתה מפסיק אותי?

מר ראובן לדיאנסקי- היו"ר:

כן. כי הכוונה היתה,

מר יעקב רוזנברג:

כי זו לא תוצאה.

מר ראובן לדיאנסקי- היו"ר:

אפשר להעיר הערות לכל אחד מן הסתם, זה שיח, אבל המטרה היא שכל אחד בעצם יבוא ויאמר את מה שהוא חושב ולתת לו את האפשרות לומר גם אם אתה חושב שהוא טועה.

מר יעקב רוזנברג:

אין ספק. אני פשוט צריך להחזיק את עצמי.

מר רם פורמן:

אבל יש פה נקודה מאד משמעותית, לדעתי, ביסוד של הוועדה הזאת. כי השאלה היא – האם זאת ועדה של שיח או שזו ועדה של ליברליות או חילוניות או משהו כזה. כי מבחינתי הבעיה היא, שיח יש בכל מקום, יש המון אנשים שרוצים שיח והמון גופים שמעודדים שיח, ושיח זה תמיד יפה וזה תמיד נשמע טוב, וזה פלורליסטי והכול. אבל, הבעיה בשיח הזה, זה שצד מסוים מאד מגובש, הוא מגיע לשיח הזה אחרי שבמשך כל הילדות שלו בנו את הזהות שלו, בנו את התרבות שלו, בנו את הערכים שלו; ומגיע צד אחד שאף פעם לא השקיעו בזה. ואני חושב שאם יש משהו טעם לוועדה הזאת, זה לעודד את הרעיון הזה שאנחנו צריכים גם לקבל איזו שהיא בעלות על הערכים שלנו, להתחיל להכיר אותם יותר טוב, להתחיל להבין יותר טוב מה חשוב לנו בחיים, על מה אנחנו יכולים להילחם, על מה אנחנו מוכנים לוותר. כל השאלות האלה זה שאלות שבחברה החילונית כמעט ולא דנים בהן. ולכן, כשמדלגים על השלב הזה ישר לשיח, אני חושב שמפסידים הרבה, לדעתי, כי אנחנו מגיעים לשיח ברמה לא סימטרית.

מר ראובן לדיאנסקי- היו"ר:

היתרון שלך על פני רבים, זה שישבנו כבר כמה פעמים ואני חושב ששמעת ממני דברים ברורים. כל אחד מביא את ה'אני מאמין' שלו. יכול להיות שאם היה יושב פה יו"ר ועדה אחר, הוא היה מביא את הדברים שאליהם הוא יותר קרוב. לי, ואמרתי את זה בהתחלה, נורא חשוב שהציבור החילוני גם יגבש את התורה שלו, את הזהות, את ה'אני מאמין', שיהיה גאה בו, שיבין אותו, שיידע שיש לו ערך, שיוכל לשלוף אותו במקומות הנכונים. שיידע הציבור החילוני שיש לו זכות להאמין בנושאים מסוימים, להחזיק באידיאולוגיה מסוימת, ולא למצוא את עצמו הרבה פעמים עם עיניים ופה פעור בפני אנשים אורתודוקסיים לצורך העניין, בעיקר זה האורתודוקסיים, שבאים וטוענים טענות שאתה פשוט מתקפל. אתה יכול להיות החילוני הכי משכיל והכי ליברלי והכי פתוח,

עו"ד ראובן לדיאנסקי
סגן ראש העירייה
יו"ר הועדה

ופתאום מישהו אומר לך – הלו, עזוב אותך, אל תהיה קטנוני, שב בצד. ואתה כמו ילד קטן, כשאתה נמצא עוד בחברה ואז מסתכלים עליך ואז לא נעים לך, ואתה אומר כזה – טוב, אולי אני באמת אוותר, אולי אני באמת אתקפל, למה לי לעשות מהומות?

ואני חושב שהמקום שלנו צריך להיות מקום עם הרבה יותר גאווה, בטח ובטח בערכים שאנחנו מחזיקים. וזה, אני חושב, אחד מהתפקידים של הוועדה. זה תפקיד 'סופר' גדול, זה נושא של הטמעה בקרב אנשים שונים, בכלל, ההתנהלות הישראלית היא לא בעלת זיקה נגיד למסורת האורתודוקסית. והרבה פעמים נורא קל לבוא ולהגיד למישהו שהוא פחות מאמין, או שהוא מאמין בדברים אחרים, או שהוא לא מאמין בכלל, נורא קל להגיד לו – תקשיב, בוא תזרום, אל תעשה בעיות. והרבה פעמים זה בא על חשבון ערכים ואידיאולוגיה שאתה מאמין בהם ואתה מתכופף. ואני בהחלט חושב שזה המקום.

אין לי שום רצון לבזבז את הזמן, וזה באמת לא אישי כלפי אף אחד. אין לי רצון לבזבז את הזמן בלעשות עכשיו סמינר עם הרבי מוישליה, שהוא איש אולי נורא נחמד והוא גם אפילו היה בצבא, וילדיו הלכו בשירות מקוצר, לעשות איזו שהיא פגישה שבה אנחנו ננסה ליצור איזה שהוא גשר. לא אמרתי שזה מה שהתכוונת. אני אומר כי רם דיבר על איך הוא רואה ואני רואה בצורה מאד דומה.

ד"ר עינת ליבל הס:

אני התחלתי ואמרתי, הדבר הראשון זה לגבש חזון. עם זה התחלתי ואמרתי. אם אני לוקחת את הניסיון של התנועה הרפורמית והקונסרבטיבית לאורך שנים, הם פרצו לחברה הישראלית כשהם התחילו לגבש חזון. חזון במונחים חיוביים – מה אנחנו כן קודם כל, וזה בא מהרבה ידע ביהדות – מה אנחנו כן? זו הדרך שהצליחה. אז כן, קודם כל לגבש חזון, זה משהו מאד מעשי, מאד פרקטי לגבש ערכים, ואני בטוחה שיש פה הרבה אנשים שיודעים גם לנסח טוב מה אנחנו כן. לא לבוא ולהתקיף מה אנחנו לא וכדומה, אלא בצורה שהיא חיובית. וכן אפשר לעשות הרבה פעילויות של חינוך. שוב, יש גופים שמתמחים בזה בצד החילוני, בצד הדתי ליברלי, אז בהחלט, אמרתי קודם כל חזון.

כשאני מדברת על כנס, זה לא להזמין עכשיו אורתודוקסים לכל הגוונים. זה להזמין אנשים שהם השותפים הטבעיים, גם של הזרמים הליברליים. מי שהייתי גם מכניסה לפה זה אנשים

עו"ד ראובן לדיאנסקי
סגן ראש העירייה
יו"ר הועדה

שגם חווים הרבה התקפות מהאורתודוכסיה, זה מניינים שוויוניים. לזה התכוונתי. זה הכול. זה לא אנשים שאתה חושב שהם אורתודוכסיה ואולטרה-אורתודוכסיה. ממש לא. זו קהילת יחד, הם חלק מתל אביב.

מר יעקב רוזנברג:

זה לא מה שחשבתי. אני חושב שלא צריכה להיות דת בחיים שלי, זה הכל.

ד"ר עינת ליבל הס:

תן לי לסיים את דבריי.

זו קהילה למשל להט"בית וזו קהילה אורתודוכסית שוויונית. זה מה שהתכוונתי להכניס, לעשות כנס, יש לזה הרבה אפקט כי אתה מביא גם שמות מפורסמים, גם של חוקרים מהאקדמיה, גם רם, דרך אגב, הוא איש אקדמיה, קראתי מאמרים שלך

מר רם פורמן:

הייתי באקדמיה. למדתי שם.

גב' אפרת כוכבא וייס:

אני רוצה להוסיף באופן טבעי לדיון פה, אני חושבת שיש כאילו ניגוד עניינים בין החילונים הטהורים והזרמים הליברליים שהם כן, נקרא לזה דתיים. אני חושבת שיש פה באמת פספוס. כי אנחנו, ואני מדברת בשם כל העם הרפורמי הענק, ויש הרבה כאלה, אני חושבת שהמאבק שלנו הוא יותר קשה, במובן מסוים אנחנו, האורתודוכסיה תפסה בעלות על הדת במדינת ישראל ואנחנו בזירה של הדרת נשים ובזירות האלה, שאנחנו כמובן לא נלחמים בהן, יש לנו מאבק הרבה יותר קשה. לנשות הכותל יותר קשה. וזה פספוס שלא נשלב ידיים. אתה לא חייב להאמין במה שאנחנו מאמינים, זה בכלל לא העניין, אבל אני חושבת שהאג'נדה שלנו היא אותה אג'נדה בסוף, היא לתת כוח, בין אם זה מישהו שרוצה לקיים פולחן דת ובין אם זה מישהו שלא רוצה לקיים פולחן דת, או רוצה להיות חופשי מהדת, אבל שיהיה לנו את השוויון שלנו מולם. ופה אנחנו צריכים כוח משותף.

עו"ד ראובן לדיאנסקי
סגן ראש העירייה
יו"ר הועדה

עם כל הדברים שאמרת, אנחנו כמובן שותפים טבעיים לכל הדבר הזה. בין אם זה דברים שממש מתחברים אליהם כמו טקסי דת, ובין אם זה קבורה חילונית או בטח נסיעות בשבת. הרבה מאד מהחילונים בעצם כן רוצים איזו שהיא זיקה ליהדות, אבל האורתודוכסיה גורמת להם להרגיש את מה שאתה הרגשת.

מר ראובן לדיאנסקי - היו"ר:

אני מציע לא לדבר ברבים על חילוניות.

גב' אפרת כוכבא וייס:

אני מכירה מספיק כאלה, לא רבים, חלק מהם, אני לא יודעת כמה,

מר יעקב רוזנברג:

מסורתי זה לא חילוני.

גב' אפרת כוכבא וייס:

אני חושבת שהדבר הזה שאתה מרגיש שאנחנו נמצאים בו כל הזמן, שהם יודעים מה נכון ולכן אין לנו מה להגיד, זה נכון לשני הצדדים בשולחן. אני חושבת שהאגינדה פה היא אותה אגינדה במובן של להדוף איזה שהוא כוח שלא נותן לנו להתקיים. נשמח לסייע. אני לא יודעת עכשיו ספציפית, ברור שאנחנו בעניין וברור שיש לנו עוד רעיונות.

מר ראובן לדיאנסקי - היו"ר:

אמרת עכשיו בסוף הדברים שלך משפט שהוא משפט מפתח בעיני, שהוא בעצם שונה מהדיון שניהלנו קודם בהקשר של התודעה החילונית. כי יש בעצם שני קווים שהם מקבילים, הם יכולים להתחבר גם: אחד – זה הגברת התודעה החילונית והערכים של החילוניות וכן הלאה; ומצד שני, גם את המאבק כנגד כפייה והשתלטות ופגיעה בערכים שלנו על ידי הציבור האורתודוכסי. וזה משהו שבאמת יכול להיות מכנה משותף יותר רחב מהרבה מאד גורמים.

עו"ד ראובן לדיאנסקי
סגן ראש העירייה
יו"ר הועדה

גב' אפרת כוכבא וייס:

אני יכולה לתת לך רק דוגמא אחת כחילונית, ואני מייצגת את הארגון, כל הדברים שלי הם בשם הארגון, לא בשם עצמי בהכרח. אני חושבת שיש חילונים שרוצים איזה שהוא קשר ליהדות והם נמנעים מזה. צריך להכיר להם. הבורות היא עצומה. הבורות של האפשרויות שיש בפניך, שזה לא רק או דתי או חילוני, יש בתווך דברים שהם ליברלים ומותר לנו להתקיים.

מר רם פורמן:

אני חושב שבהרבה הרבה מקומות או הרבה מאבקים יש שיתוף פעולה מלא בין החילונים והרפורמים. יש המון ערכים דומים. אבל יש גם שוני. ואני חושב שהנכון הוא למצוא ולהבין גם שגם במקומות שיש שוני ויש אפילו קצהו של קונפליקט, אנחנו צריכים את ה-space שלנו, החילוני שלנו. כי לפעמים הבעיה היא ששיתוף הפעולה הזה גורר את כולנו לאזורי נוחות משותפים. אני מניח שגם ראובן לא היה רוצה שהוועדה הזאת בסופו של דבר תעסוק בלמצוא פיתרונות לאותם חילונים שכן רוצים זיקה לדת ולהעביר אותם לרפורמים. לא אמרתי שאין כאלה ולא אמרתי שזו לא פעולה סבירה למי שרוצה את זה, אבל אסור שדברים כאלה ישכיחו את הצורך של מי שכמוני למשל לא מחפש את הדת, לא אצל הרפורמים ולא אצל האורתודוקסים. יש לי את הצרכים שלי, שבהם אתם לא מתפקדים. אתם לא אויב ואתם לא חבר. צריך את המקום גם לזה.

גב' אפרת כוכבא וייס:

אני מסכימה, כמו שאנחנו צריכים את המקום הזה מכם, וההערות ששמעתי בשולחן היו כאילו – תנו לנו את המקום שלנו להאמין או להיות דתיים רפורמיים, סתם אני אומרת שוב בשם הארגון, ואני נותנת לכם את המקום להיות חילוניים. ביחד יש לנו מטרה משותפת בסוף. הקונפליקט הוא לגיטימי, ובאמת, איש באמונתו או בחוסר אמונתו.

מר גד מודעי:

עו"ד ראובן לדיאנסקי
 סגן ראש העירייה
 יו"ר הועדה

אני רק רוצה להגיד שני דברים קצרים :

דבר ראשון – אנחנו נורא מערבבים במפגש הזה בין הצד האידיאולוגי, שזה כולל את החזון ואת הזהות ואת הערכים ואת כל הדברים האלה, וכל אחד גולש לצד השני, שזה הצד של – מה לעשות, ואחר כך יש את ההמשך שלו – איך לעשות.

מר ראובן לדיאנסקי - היו"ר:

אנחנו נורא מערבבים, כי זה, א' – מפגש ראשון. ב' – זה קשה מאד לשים את האצבע, ואף אחד פה עדיין לא דיבר, נניח, על משהו אחר שהוא לא, במסגרת הפלורליזם והליברליות, על דברים אחרים שהם לא יהדות ודומיהם. ואף אחד לא דיבר פה עדיין על מוסלמים, אם בכלל צריכים להתייחס אליהם, ועל נוצרים אם בכלל צריכים להתייחס אליהם. ובכלל, האם אנחנו צריכים להיות רק במשבצת של הדתיות או האתיאיזם. יש עוד דברים שהם אולי חלק מהשיח הפלורליסטי? אף אחד לא דיבר על זה.

לכן, זה נושא שיש לו כל כך הרבה רבדים, אבל בסוף צריך לקלף את הרבדים ולהחליט על איזה שהוא מתווה של השנה הראשונה לפעילות הוועדה ולהגיד – זה מה אנחנו מנסים לקדם, שניים שלושה דברים שאנחנו מנסים לקדם על אמת כדי שמהו ייצא מזה.

מר גד מודעי:

אבל כל מה שאני אומר זה שצריך אולי להגיד ששיבה X תהיה מוקדשת לאידיאולוגיה ולערכים ולחזון והדברים האלה; ושיבה Y רק – מה לעשות ואיך לעשות את זה. ואז לא תהיה אולי את הגלישה הזו. בקשר ל-מה לעשות והדברים שאנחנו צריכים להתעסק, יש לי קצת מוח מעשי, אז הכנתי נייר כזה (ביקשתי לצלם, אבל לא חשבתי לצלם מספיק עותקים), אם אתם רוצים, אני אגיד לכם מה ראשי הפרקים שיש פה. כל זה גם לא כולל את ה-איך לעשות. אם כתוב פה נגיד חינוך, או מרחב ציבורי חופשי, או תחבורה ציבורית, או שירותים לאוכלוסייה החילונית, או פעילות חברתית, או סוגיות מגדר, או אכיפה של פעילות סקטוריאלית שכרוכה ברעש, או חופש תנועה, או ניהול ומעקב תקציבים, או חלוקה והקצאת שטחים למבני ציבור – זה אפילו לא כולל את כל הדברים האלה. אם

עו"ד ראובן לדיאנסקי
סגן ראש העירייה
יו"ר הועדה

אנחנו רוצים להגיע למשהו, צריך גם להקדיש לדברים האלה חשיבה. כל אחד מהם זה דבר ענק.

מר ראובן לדיאנסקי- היו"ר:

יש בעיר תל אביב, רק לסבר את האוזן, 600 בתי כנסת. אני צריך למצוא אם זה 600 במבנים ציבוריים או 600 בכלל. אני חושב שזה 600 במבנים ציבוריים. זו הקצאת מבנים ציבוריים, שפה אנחנו צריכים להיכנס. כי אם את שוכרת מקום להקים שם בית כנסת – סבבה, תעשי את זה, אף אחד לא אומר לך כלום. אין לי שום בעיה.

מר יעקב רוזנברג:

לא נכון.

מר ראובן לדיאנסקי- היו"ר:

אז יש לך בעיה, לי אין בעיה. אדם ששוכר בית כנסת והייעוד של המקום הוא לבית כנסת – הוא יכול לשכור.

מר רם פורמן:

ואם קוראים לו חב"ד, שהמטרה שלו זה מיסיונריות. ואם זו איזו עמותה של --

מר ראובן לדיאנסקי- היו"ר:

אם הוא בא לשנות את האופי ואת הסגנון,

מר רם פורמן:

אחרי 5 שנים אתה מגלה את זה. יש פה בעיה.

ד"ר ורדה מילבאואר:

יש תקן לכל כמה אנשים יש בית כנסת?

עו"ד ראובן לדיאנסקי
סגן ראש העירייה
יו"ר הועדה

מר ראובן לדיאנסקי - היו"ר:

לא.

מר יעקב רוזנברג:

אם אני לא פותח בתי כנסת 10 שנים ומקוואות 10 שנים – העיר מתרוקנת פה מדתיים. מעולה. זה מה שצריך להיות. שילכו לערים שלהם.

מר ראובן לדיאנסקי - היו"ר:

לא נפתח פה עכשיו.

מר גד מודעי:

בסוף, אם אנחנו נדבר על בית כנסת, נגיע לנושא של איך מורידים את הרמקולים מעל בית הכנסת וחבל, צריך להקדיש לכל דבר דיון.

מר ראובן לדיאנסקי - היו"ר:

אתה צודק. תודה.

גב' שקד חסון:

אני מאמינה שהוועדה הזו צריכה להיות רק פרקטית. אני חושב שכל ארגון יש לו את האידיאולוגיה שלו ואת הדיונים האידיאולוגיים שלו ואת פגישות האג'נדה והמחשבה. להתחיל את הדיונים האלה בפורום הזה, זה שיח שהוא שלנו והוא יכול להיות מאד נחמד למעגלים מסוימים. אבל לוועדה בעירייה, המטרה היא לעשות שינוי ציבורי פוליטי, מדיניות ציבורית, זה הסיפור ולא צריך לדעתי להתבזבז. זה נחמד שיש, שוב, כשנוגעים בנושא מסוים, מן הסתם מתעמקים בו, מדברים עליו, יש עקרונות שנכנסים לסיפור. אבל אני לא רואה צורך וטעם שהמעגל הזה ישב וינהל את הדיונים האלה כוועדה בעירייה. סתם ככה בלי קשר – בשמחה.

עו"ד ראובן לדיאנסקי
 סגן ראש העירייה
 יו"ר הועדה

כמו שאמרתי, יש עוד הרבה נושאים, יש המון נושאים בנושא הזה. אני חושבת שהדברים הראשונים שיכולים להיות מאד פרקטיים לשנה הקרובה זה קודם כל להעביר נוהל, זה נורא רשמי הסיפור של הדרת נשים במרחב הציבורי וכביכול להביא חוק - אסור. אבל אם תל אביב תהיה העירייה הראשונה שיש לה נוהל ברור באירועים נגד הסיפור של הפרדה מגדרית, יוכלו להימנע כל ה'פאדיחות' העתידיות. אני חושבת שזה יהיה מאד מהיר ואפשרי להעביר את זה לשאר העיריות. זה מהלך שהוא יחסית פשוט. אפשר לעשות אותו כנוהל או כחוק עזר.

מר גד מודעי:

אין חוק מדינה?

גב' שקד חסון:

יש חוק מדינה, אבל אף עירייה לא בודקת. בעצם מה שקורה היום, כשעירייה מקבלת בקשה לאיזה שהוא מימון או שיתוף פעולה עם אירוע, היא לא בודקת האם האירוע נעשה בהפרדה או לא בהפרדה. ואז היא רק מגלה בתקשורת, אחרי שפורסם האירוע, שהוא בהפרדה ואז נהייה לנו 'משיח בכיכר'. צריך למנוע את זה. פשוט לעשות נוהל,

מ יעקב רוזנברג:

שבחווה יהיה סעיף כזה.

גב' שקד חסון:

כן, בדיוק.

מר ראובן לדיאנסקי - היו"ר:

את צודקת ב-100%. אני לפני כמה חודשים, זה היה נדמה לי לפני שבועות או משהו, שחב"ד עושים כל מיני אירועים במרחב הציבורי, אני הוצאתי מכתב לחולדאי ולמנכ"ל - שימו לב, שלא יקרה לנו מה שקרה לנו שנה שעברה, ה'פאדיחה' המטורפת הזאת שאחר כך גם בית

עו"ד ראובן לדיאנסקי
 סגן ראש העירייה
 יו"ר הועדה

מר ראובן לדיאנסקי - היו"ר:

אני סיכלתי אירוע הפרדה בגן התקווה לפני שנה. היה איזה שהוא אירוע במרכז הירידים שהפרידו במדרגות נעות ומעליות – צד ימין של המדרגות זה גברים, שמאל זה נשים. היה שלט עם הלוגו של מרכז הירידים. מטורף.

גב' חו קראוס:

אני אומרת את זה רק במובן הזה שהוא אירוע שבכלל אין בו נשים, לא הפרדה. זה למזלי עוד לא ראינו קורה בתל אביב, אני מקווה שגם לא יקרה, אבל ברור שצריך להיות נוהל. והאתגר המרכזי שלנו הוא בעצם שניים:

אחד – הסיפור של הפרדה באמת, שהרבה מהציבור, במיוחד המסורתיים, אין את הסיפור שנפרד אינו שווה. אין את ההבנה שנפרד אינו שווה. ולכן הם רואים בהפרדה וגם באירועים בלי נשים בכלל על הבמה, בשביל שרגשות של מאן דהוא לא ייפגעו, זה דבר שאנחנו רואות אותו הרבה. ולכן, אלה הדברים שצריכים להיכנס בנוהל. גם הסיפור של ייצוג, שהוא לא בדיוק הדרה, אבל הוא גם נמצא שם, צריך להיות בנוהל כזה.

מר ראובן לדיאנסקי - היו"ר:

מה זה ייצוג, ייצוג על הבמה?

גב' חו קראוס:

אנחנו רואות יותר ויותר אירועים,

מר ראובן לדיאנסקי - היו"ר:

הבנתי. שזמרים גברים בלבד,

גב' חו קראוס:

כמו זמרים, דוברות/דוברים - להסתכל ולהיות מודעים לזה.

עו"ד ראובן לדיאנסקי
סגן ראש העירייה
יו"ר הועדה

הדבר השני זה 'קרני צניעות'. לצערי, נתקלנו בזה גם קצת בבתי ספר בתל אביב, שגם זה יהיה ברור לבתי הספר. אני יודעת שהיחסים בין העירייה לבית הספר הם דבר מורכב, זה גוף, זו לא זרוע של העירייה, אבל ככל שאפשר צריך להכניס לשם את העניינים האלה ולהתחיל לדבר גם על פלורליזם במובן של חינוך מגדרי, בדברים שהעירייה מארגנת להכניס את זה לתוך המודעות של הדברים שהעירייה עושה. אנחנו נשמח לכל שיתוף פעולה. כל הדרה שנובטת אצלכם תפנו אלינו בשביל שיתופי פעולה.

מר ראובן לדיאנסקי- היו"ר:

אז לעניין שילוב או עיסוק בפלורליזם מגדרי, צריך להיות משהו הרבה יותר מגובש ואיך עושים את זה. נשמח שנשב אולי, על זה.

גב' חן קראוס:

אז כן, אולי אפילו בפורום קטן יותר, יש לנו הרבה רעיונות לזה. דרישות צניעות כמובן, שזה המכנסונים, אבל זה יכול לצוץ בעוד הרבה מקומות. צריך גם שיהיה ברור מה כן ומה לא.

גב' חן קראוס:

אני אהיה קצרה. אני בחלוקת חברי המועצה בוועדות השונות בתמימות אולי ועדת פלורליזם וליברליות נראה לי כמו משהו שאני מאד רוצה להיות בו. גדלתי, כמו שאמרת, במשפחה דתית, מאד מגוונת. למדתי באולפנה.

קריאה:

חסידים? ליטאים?

גב' חן קראוס:

עו"ד ראובן לדיאנסקי
סגן ראש העירייה
יו"ר הועדה

לא. דתיים, כיפה סרוגה, הפועל המזרחי. אבל אנחנו מאד מגוונים. יש לי אח שהוא רב בישיבת הסדר, אח חרדי. אנחנו מאד מגוונים ועדיין שולחן ששי אצלנו בבית יושבים כולם ביחד, יחד עם החברים ההומואים שלי, עם הכומר שאבא שלי פגש בטיול בתאילנד, וכולם יחד יושבים על שולחן אחד ולכולם יש מקום, עם האחיינים שלי, ויש מקום לכולם יחד בשולחן השבת. אני מרגישה שגדלתי בעיר שנותנת מקום לכל קול להישמע. כנערה הייתי חניכה בבני עקיבא ומדריכה בבני עקיבא והכרתי במועצת הנוער השכונתית את החברים בתנועת 'נועם' שצפיתי שם ולפני זה לא הכרתי את זה, ועם הצופים, וכולם ביחד. ואני מרגישה שיש לי זכות שגדלתי בתל אביב, בעיר שבאמת היה שם מקום לכולם להיות ביחד ולכל אחד את המקום שלו ואני חושבת כבוגרת אולפנה בתוך תל אביב שיש לה גם את המקום שלה. וזה מאד יפה כשאני יושבת עם הרבה מהחברים שלי מבני עקיבא שתמיד מרגישים שהם המיעוט בתל אביב ואין להם מספיק זה, וגם יושבים נציגות חילונית מכובדת מאד שאומרת – החילונית אין לה מספיק מקום. אז אני חושבת שיש מקום לתת לעוד מקום. ואז כשאני מסתכלת על פלורליזם ועל ליברליות, אני חושבת, אני דווקא כן חושבת שזה צריך להיות ברמת עשייה. אני בוגרת מדרשת 'עין פרתי', זו מדרשה בדרך לים המלח, שמתעסקים שם בקטבים שונים ורבים, זה משהו שהוא מאד ירושלמי להתעסק בלימוד. מיכה גודמן הוא ראש המדרשה. ואני חושבת שיש באמת את המקום לעשות את השיח בדברים מסוג זה. 'בית פרתי', שנמצא גם בתל אביב, אני חושבת שראוי שהוא גם יישב בפורום כזה. וגם נראה לי, כנציגת הדור הצעיר פה בוועדה, השיח שלכם, לי הוא לא נמצא מספיק בתל אביב. ואחד הדברים שקרו בקדנציה הקודמת, זה הרבה ערבי לימוד שונים ומגוונים שקרו ברחבי תל אביב.

קריאה:

עונג שבת?

גב' חן קראוס:

עו"ד ראובן לדיאנסקי
סגן ראש העירייה
יו"ר הועדה

גם עונג שבת שהיה, גם בשבועות היה שבועות אלטרנטיבי. אבל בעצם אני חושבת שהשיח הזה עוד לא מספיק קיים בתל אביב. אתם מכירים אותו יותר ממני, אבל להרחיב את השיח הזה הלאה לחבר'ה צעירים, לדור הבא.

ד"ר ורדה מילבאואר:

כשאת אומרת השיח הזה, למה את מתכוונת?

גב' חן קראוס:

לשיח של חילוניות, יהדות, פלורליזם, ליברליות. גם ב-להתעקש על תחבורה ציבורית בשבת, לצד, את באה עם המון ידע מאחוריך. ראובן אמר קודם מאד יפה, לפעמים כשאתה בא להתעמת או לדון מול אדם דתי, אין מספיק ידע מהי חילוניות ומהו הדבר הזה, שבעיני הוא חסר, לי לפחות ולחברי מסביבי.

אני אסיים ואגיד שאני יושבת בראש ועדה שקוראים לה שימור מסורת ומורשת של שכונות העיר. המילים מורשת ומסורת, כשאמרתי אותן אנשים 'החזיקו בכיסאות'. אבל אני חושבת שלספר סיפור היסטורי מסורתי, בין אם זה לימודי ובין אם של שכונה בעיר, הוא מאד חשוב כדי להתקדם ממנו הלאה, ואני חושבת שיש כאן חיבור מאד חשוב של הוועדה הזאת.

גב' מרים זלקינד:

את פונה לאנשים מבוגרים שהם ילידי תל אביב בנושא הזה?

גב' חן קראוס:

כמובן.

מר ראובן לדיאנסקי - היו"ר:

רק הערה אחת, המונח הדור הצעיר זה לא מונח של צעירים, זה מונח של זקנים. אז אל תגידי הדור הצעיר.

עו"ד ראובן לדיאנסקי
סגן ראש העירייה
יו"ר הועדה

גב' ורדה מילבאואר:

הדיון הוא אידיאולוגי ומאד אמוציונאלי, גם בשבילי. אני מאד בתוך העניין הזה. לי קצת קשה עם השיח, כי אני חושבת, לפי הפמיניזם, הכול פוליטי. תלוי כמה כוח פוליטי יש לכל קבוצה. יש כאן אידיאולוגיות, את אומרת על שולחן ששי, אני יכולה לספר משהו אישי. אני הולכת עכשיו לערוך איזה ספר – נשים, דת, כוח ופוליטיקה – אחת השותפות הטבעיות שלי, קולגה מבר אילן, היא דתיה. הוצאנו ספר בעבר. כשהגענו לנושא הזה, הרגשנו שקשה לנו לעבוד ביחד. אנחנו פשוט משני הקצוות.

מה שאני חושבת, ואני ככה קצת גם בראש של עשייה של חילונים ירוקים, אני מנסה לחשוב איך אנחנו מגדילים את הכוח הפוליטי. ואני חושבת, כדי להגדיל את הכוח הפוליטי בתל אביב, כי גם בתל אביב קורים דברים שאני יכולה להגיד, לפני כמה שנים אני לא זוכרת שהיו בתל אביב. לא זוכרת. גם פה מתחיל תהליך זוחל, שהוא כבר עובדה במקומות אחרים. אני חטפתי מכות לפני שנה מהמשטרה כאן בכיכר רבין, כשהיה אירוע בהפרדה. באתי למחות על זה, המשטרה הייתה מאד אלימה, היה אירוע מאד קשה. אני לא זוכרת שלפני כמה שנים בכלל אירוע כזה בתוך תל אביב היה יכול להתקיים.

מר רם פורמן:

או שהוא עבר מתחת לרדאר.

גב' ורדה מילבאואר:

יכול להיות. אבל עכשיו כבר יש לו יותר כוח, אז הוא בחוץ. אני חושבת שאנחנו צריכים לשבת קצת עם אסטרטגים ולחשוב איך אנחנו עושים קמפיין פוליטי, שברובו, כי מה זה עיר ליברלית? עיר ליברלית זה אנשים ליברלים. אני מסכימה עם שניכם שלאנשים כאן אין תודעה ליברלית ואין רגישות לנושאים האלה, וברגע שזה לא יהיה אז יש את הנקודה הזו. ואחר כך כשזה גם מגיע לבחירות ולצבור כוח פוליטי, אז אומרים – טוב, למה שאני אצביע לחילונים ירוקים? יש לי את זה, זה, זה, תל אביב היא חילונית, זה לא העניין.

עו"ד ראובן לדיאנסקי
סגן ראש העירייה
יו"ר הועדה

מה שרציתי להגיד זה, פרופ' פרנציס ואני ישבנו וחשבנו אפרופו מה לעשות קונקרטי. אנחנו רצינו להציע איזה מן מועדון ליברלי, משהו שיתכנס, אין לנו עדיין את כל הפרוגרמה, אבל במקום אחד או במקומות שונים בתל אביב, ששם נעשה הרצאות שהמטרה היא הקניית ידע ומודעות ליברלית. אני כבר עשיתי את זה בעבר בכל מיני עמותות. הקושי יהיה לגייס קהל צעיר. זה צריך להיות קצת עם שתייה וקצת עם זה. כאן ראינו את זה כמשהו שיכול להיות בפאבים, זה יכול להיות בכל מיני דברים, אבל נגיד משהו כזה, נשמח לשבת איתך ועם עוד אחד או שניים, כאילו ועדה אופרטיבית לצורך העניין הזה, ולעשות לזה קמפיין במדיה החברתית, שתהיה לזה מודעות וכו'.

אבל אני מאד חושבת, אם אפשר היה לשבת עם איזה גוף מקצועי ולבנות אסטרטגיה, קודם כל להכיר את המטרות ואיך אנחנו מקדמים את המטרות, ומתוך זה לגזור את תוכנית העבודה הגדולה שלנו.

מר ראובן לדיאנסקי - היו"ר:

יעקבליה.

מר יעקב רוזנברג:

הפעם אני אדבר בקצרה. אני רואה את עצמי בקטע האופרטיבי בלבד. אני חושב שהשיח צריך להתקיים במקביל, כל הזמן, אבל זה לא צריך להיות במקום, ולכן אנחנו חייבים לעשות דברים ולהוציא דברים אל הפועל.

אני אישית רואה את עצמי עם יכולת לעזור בעניין של גיבוש המושג חילוניות והעקרונות והערכים החילוניים, ואני בהחלט מוכן להשתתף בזה.

והדבר השני שלא דובר פה לטעמי מספיק, אולי זה בגלל הרגישות האישית שלי, חברים, מערכת החינוך מאד לא מטופלת בעניין הזה. כמובן שאנחנו לא יכולים לפנות לבתי הספר עצמם. אבל, יש גוף אחד מאד חשוב שיש בכל בית ספר, שאנחנו לא רק שיכולים לפנות, חייבים לפנות אליהם, וגם לזה אני מוכן להתנדב, וזה ועדי ההורים. אנחנו צריכים לעבוד עם ועדי ההורים. אלה אזרחי העיר, וברגע שאנחנו נעביר להם עובדות, אני לא יודע אם הם אפילו יודעים מה זכותם, הם יכולים לקבוע 25% מתוכנית הלימודים. הם יכולים בקלות

עו"ד ראובן לדיאנסקי
סגן ראש העירייה
יו"ר הועדה

להגיד, יש יהדות מורשת, המקצוע החדש הזה שהמציאו עכשיו, השטות הזו – לא קונים ספרים לילדים. פשוט להודיע. וכשהמורה תבוא לכיתה – אין ספרים. זה דבר שההורים יכולים לעשות, זו אינתיפאדה מלמטה, וזה עובד.

גם בדבר כזה אני מוכן לקחת חלק. אני חושב שזה מאד חשוב. אני מאמין שבסיכומו של דבר, אם אנחנו רוצים לראות שינוי מהותי עמוק, זה יבוא דרך החינוך. כלומר, נוכל עכשיו לראות, אם נצליח, שינוי על השטח או לפחות בלימה של ההתדרדרות, אבל בשביל שתל אביב תמשיך להיות העיר שאני הייתי רוצה שהיא תהיה, אנחנו חייבים--

מר ראובן לדיאנסקי- היו"ר:

אז מה היית בעצם עושה באופן קונקרטי? היית לצורך העניין מגבש מסמך שקובע להורים – דע את זכויות ילדיך?

מר יעקב רוזנברג:

לא. הייתי בא ומשתתף בישיבות שלהם. קודם כל, הייתי נותן להם את מספר הטלפון שלי ואומר להם שכשיש להם איזו שהיא מצוקה בנושאים האלה,

מר ראובן לדיאנסקי- היו"ר:

זה עניין אחר. אבל אתה מדבר על זה שיש דברים עקרוניים שאפשר להנגיש לצורך העניין להורים, מלכתחילה שהם יידעו,

מר יעקב רוזנברג:

קודם כל שהם יידעו מה הזכויות שלהם כהורים. זה מאד חשוב. וכמובן לרתום אותם לזה שהם יחשבו שהדרך הנכונה לחנך את הילדים בלבוש ו--

מר ראובן לדיאנסקי- היו"ר:

למשל, תבדקו את התקנון של בית הספר.

עו"ד ראובן לדיאנסקי
סגן ראש העירייה
יו"ר הועדה

מר יעקב רוזנברג:

כן.

קריאה:

יש המון זכויות להורים, כמו שראיתם לחיילים.

מר רם פורמן:

יש, ולקראת שנת הלימודים אני חושב שייצא עוד פעם. תקראו מחר ב'הארץ', אני נותן לכם ספוילר, שבנט עשה לנו תרגיל ואחד הסעיפים החשובים ביותר שהשתמשנו בהם כדי להעניף עמותות, הוא ככה בשקט העניף עוד בסוף כהונתו כשר חינוך, זה סעיף שבעצם עמותות דתיות או כל עמותות לא יכלו להיכנס לבית ספר אלא אם כן בית הספר מודיע להורים על כניסת עמותות ונותן לכל אחד אופציה להודיע שהוא לא מוכן להיכנס. היה סעיף כזה בחוזר התמיכות, העיפו אותו.

קריאה:

זה גם לא קוים. זה לא משנה, כי זה לא קוים בפועל.

מר רם פורמן:

תדעי לך שהצלחנו בכמה מקומות להעניף ככה עמותות. אנחנו מוציאים ברמה הארצית את המדריך הזה שוב כל שנה.

מר יעקב רוזנברג:

כן, אבל זה לא מספיק. צריך לעבוד עם ועדי הורים.

מר רם פורמן:

אני מסכים איתך שפה ברמה העירונית יכול להיות שאפשר לעשות דברים שאי אפשר לעשות ברמה הארצית ולהיות יותר קרובים לשטח. רק תגלה שבדרך כלל, למרות שאחד הדברים

עו"ד ראובן לדיאנסקי
סגן ראש העירייה
יו"ר הועדה

שאנחנו עושים זה בכלל לקרוא להורים – לכו ותרשמו לוועדים, תרשמו להנהגות כדי שיהיה לנו יותר כוח שם. זה לא תמיד קורה, הרבה פעמים ההנהגות זה דווקא גורם שמעכב.

מר יעקב רוזנברג:

בגלל זה אנחנו גוף שצריך להוביל דעת קהל. אני חושב שזה קריטי.

מר רם פורמן:

אבל אם יורשה לי, אני חושב שהנושא של חינוך זה הדבר שהכי חסר לי בהרצאה שלך.

מר יעקב רוזנברג:

אלה הם שני הדברים שאני מרגיש אני יכול לתרום והייתי רוצה.

מר ראובן לדיאנסקי- היו"ר:

מרים, בבקשה.

גב' מרים זלקינד:

אתה פגעת לי ממש בתוך הוריד. לפני שעסקתי בנושא של קבורה אזרחית, הייתי הרבה שנים מנהלת המחלקה לחינוך בוועד הפועל של ההסתדרות. ואם אתם זוכרים שהיה מהפך בהסתדרות, אנחנו הוצאנו ערכות לימודים בנושא ערכי תנועת העבודה, כאשר זה היה יותר נושא הליברליזם וכך הלאה. עשינו ימי עיון למורים, במיוחד באזרחות בעל יסודיים. וכעת, לפני שאתה התחלת, דיברתי על ערכה למורים, הפעלנו ועדי הורים, ואני חושבת שהחוק שאתה אמרת, 25% מתוכניות הלימודים ההורים יכולים לבחור, וזה אומר, אם יש ערכות מתאימות, אני חושבת שגורמים כמו שלך ואחרים צריכים להכין ערכות קטנות ולהתחיל להוציא אותן לשטח. כמו ש-ש"ס הצליחה לאט לאט כל פעם לנגוס, אנחנו מדברים בגדול, אבל אנחנו בכלל לא יוצאים לשטח. זה הורים, וזה ועדי הורים, וזה אחר הצהריים קבוצות של ילדים לארגן ולדבר איתם וכך הלאה. אני חושבת שזה מעשי. השאלה מי יושב, ראובן, כאן במחלקה לחינוך, מי מחזיק תיק החינוך בעירייה. ואתה הצעת קודם חודש ליברליות,

עו"ד ראובן לדיאנסקי
סגן ראש העירייה
יו"ר הועדה

שבוע ליברליות. אפשר לעשות תחרות חיבורים בנושא ליברליות. אפשר לעשות כל מיני אירועים בנושא של ליברליות וכך לאט לאט גם להכיר יותר אזרחי תל אביב שמעוניינים להיות מעורבים. ואני חושבת שהקהל הטוב ביותר זה יי-י"א, והם חומר בהחלט שאפשר להתחיל להשקיע בו. גם אם יש קבוצה קטנה.

יש עוד קבוצות מצוינות, שאם אפשר לחבור אליהן, בכל בית ספר יש דבר שקוראים לו עלון בית ספר, ויש את אלה שכותבים לעלון. להזמין פעם אחת לעירייה את כל כתבי העיתונות של בני הנוער ולספר להם כל מיני דברים לא משנה באיזה נושא, פשוט לרתום אותם שיעשו כתבות, ולאט לאט להתחבר באמת עם הדור הצעיר התל אביבי, וזה בדרך כלל אנשים שהם יותר פתוחים ויותר ליברלים. ביתר אני עומדת לרשותכם.

מר ראובן לדיאנסקי - היו"ר:

אטי.

גב' אטי פרנק:

אני מאמינה בתכל'ס. אני לא מתכוונת לאלימות, אבל מה שלא הולך בכוח הולך ביותר כוח. לא באלימות, אני בכוונה ציינתי. היו את המאבקים ברמת אביב, חב"ד העמידו בימי ששי בערב דוכן עם בקבוקי יינות כדי למשוך את הילדים. באנו לשם עשרות הורים ופשוט עמדנו שם ולא נתנו להם להתקרב לילדים, פיזית, לא היו מכות, לא אלימות, לא נתנו להם. עד שפתרנו את זה דרך העירייה, כי העירייה לוקח לה הרבה זמן לזוז. כשחב"ד הגיעו לאליאנס בימי ששי והיו קוראים לילדים שיניחו תפילין, ולילדים לא נעים כי רודף אחריהם איזה חב"דניק, משגע אותם, אז מתוך לא נעים הם מניחים. עמדנו שם קבוצות של הורים ופשוט הילדים קיבלו אומץ להגיד להם – לא, לא רוצים. גם הסברנו לילדים.

כשבאליאנס הכניסו איזו עמותה של דתיים חיצונית שלא מצאה חן בעינינו ללמד מסורת, פנינו למנהלת, ישבנו בישיבה והיא אמרה – מה אני אעשה? הסגנים שלי, ככה הם החליטו. באותו יום הוצאתי מייל לכל תושבי רמת אביב שלא ישלמו את תשלומי הרשות של ההורים, ופתאום אחרי יומיים הם עפו. פתאום לא הייתה בעיה עם הסגנים.

אז לזה אני מתכוונת, מה שלא הולך בכוח – הולך ביותר כוח.

עו"ד ראובן לדיאנסקי
סגן ראש העירייה
יו"ר הועדה

בכל דבר צריך לעשות תכל'ס. מה שראובן אמר מאד מצא חן בעיני, מה שהוא הציע לראש העיר, ליצור כזה מרכז שאפשר לבוא לקטע חילוני. המרכז הזה, לפי דעתי, צריך לשמש את כל בני הדתות, כולל מוסלמים ונוצרים, כי גם להם יש את הצרכים שלהם ואת הדברים שלהם שלא מקבלים מענים.

אני מאד מתחברת לקבורה האזרחית. אני החתמתי את הבת שלי, בצוואה הכוונה, היא כמוני בדעות, שאם יצליחו להשפיע עליה ויקברו אותי דתית, היא לא מקבלת את הירושה. יש לי יורשת יחידה. אני אמרתי לה – אני לא מוכנה שאיזה רב יטפטף לי את הזעה שלו על הקבר. לא מוכנה. אני רוצה קבורה אזרחית. יש לי את האגינדה שלי ואם היא רוצה את הירושה שלי, אולי היא תרצה שיהיה קבר, יש אנשים שמתחברים לקבר, אין לי בעיה, לא אכפת לי מה קורה, אבל אני רוצה שזה יהיה אזרחי. אם היא רוצה לקבור אותי, לשרוף אותי – זה לא מעניין אותי. לי כבר לא אכפת. אבל אני כן רוצה שזה יהיה אזרחי.

מר עופר שטריקר:

אני הייתי שמח לראות תחבורה ציבורית, לא יודע באיזו מתכונת, לאט לאט, או מהר מהר, אני לא יודע מבחינת מה הפלטפורמה החוקית שעליה העירייה יכולה או לא יכולה לארגן תחבורה ציבורית. אני חושב שאם תהיה תחבורה ציבורית, זה ייתן זווית מסוימת לחיים של העיר הזאת. יכול להיות שזה גם ירחיק כאלה שפחות אוהבים את העובדה שהאוטובוסים מסתובבים להם מול הפרצוף,

גב' אטי פרנק:

זה לא צריך להיות תחבורה ב'פול ווליום'.

מר עופר שטריקר:

לא יודע. תחבורה ציבורית, אני חושב שזה דבר שיש עליו גם, לא אגיד קונצנזוס, כי אין עליו קונצנזוס, אבל אני חושב שיש הרבה גם שאם יש להם איזו שהיא הטיה דתית, שלגבי תחבורה ציבורית אומרים – בסדר, תחבורה ציבורית. אני לא אסע בתחבורה ציבורית, אבל זה לא אומר שלא צריכה להיות תחבורה ציבורית. אני חושב שהאופוזיציה לתחבורה

עו"ד ראובן לדיאנסקי
סגן ראש העירייה
יו"ר הועדה

ציבורית קיימת, אבל אני חושב שהיא אולי טיפה פחות משמעותית מאשר אולי נושאים אחרים.

הנושא של 100 מטר ממוסדות חינוך – רעיון 'פצץ'. באמת, רעיון מצוין. אני חושב שכמו שעיריית תל אביב הייתה המובילה, שבעקבותיה גם היו ערים אחרות שבאו בנושא הלהט"בי של מצעד הגאווה ושל המרכז וכן הלאה, אני חושב שתל אביב יכולה להיות גם הכתף של בני ברק. כמו שיש על כל אחד חוזר בתשובה בערך 4 חוזרים בשאלה, שפשוט אין להם הכשרה, והם פוחדים שלא יהיה להם איך להתקיים, והם לא יודעים בכלל דברים בסיסיים. ובירושלים זה דווקא די מפותח, שיש עמותות שנותנות עזרה ראשונית, צעדים ראשוניים, באמת לכאלה שהם לא מרגישים יותר את האמונה בלב, אבל אם פשוט ממש כמו ילדים אבודים, הם לא יודעים כלום. ושם זה די מפותח. אני לא חושב שעבור תושבי בני ברק יש משהו מקביל למה שקורה בירושלים שמאפשר תמיכה. אני חושב שתל אביב צריכה להיות האח הגדול שייתן איזו שהיא מסגרת עם תקציב דל, אבל כלשהו, שיאפשר לכאלה שרוצים איזו שהיא הכשרה איך מנהלים כספים ומה עושים,

מר ראובן לדיאנסקי - היו"ר:

אגב, אתה לא צריך ללכת רחוק לבני ברק. גם בתל אביב יש מספיק חרדים, דתיים מה שנקרא כבדים, בעיקר באזורי דרום העיר, שגם בין אם זה ילדים של הורים שחזרו בתשובה או ילדים של משפחות חרדיות, שיש לנו מספיק מה שנקרא 'פרנוסה' בהקשר הזה, שאפשר גם פה ללקט. דווקא הדתיים, אני אספר לך בקצרה, דווקא ה-ש"סניקים, לפני מספר שנים הם איתרו את הנקודה הזאת והם עודדו הקמה של מסגרות שלהם, שהן כביכול מסגרות הזדמנות שניה. זאת אומרת, שבן אדם יוצא מתוך החרדיות שלו, הוא מגיע למוסד שמקורב לש"ס, ואז נותנים לו שם את היהדות 'לייט', בכוונה להחזיר אותו למוטב. הם ידעו איך לאתר את זה.

מר עופר שטריקר:

אז כמו שיש את 'הבית הפתוח',

עו"ד ראובן לדיאנסקי
סגן ראש העירייה
יו"ר הועדה

מר ראובן לדיאנסקי - היו"ר:

הבנתי, אני צודק 100%. רק אמרתי, אני לא צריך ללכת רחוק בבני ברק, יש מספיק גם בתל אביב.

מר עופר שטריקר:

דרך אגב, בני ברק יש לה גבול עם תל אביב.

מר ראובן לדיאנסקי - היו"ר:

רמת החייל.

גב' אטי פרנק:

יש עמותה שנקראת 'יוצאים לשינוי', שפועלת מאד בכיוון הזה.

קריאה:

גם ארגון הלל.

מר גד מודעי:

בעניין הזה, יושב הראש לשעבר של ארגון הלל בירושלים ירד לתל אביב, אפשר להביא אותו לפה. שמו יוחנן רועי.

מר יעקב רוזנברג:

ראובן, אני נמצא בקשר עם מנהל המכינה בלוינסקי, שכל היוצאים בשאלה יכולים לקבל שם בגרות מלאה חינם. אני מטפל בזה. אמרתי לך שאני אקים הרי דף כזה, והקמתי, וכבר יש מתנדבים, ואנחנו כבר פועלים.

מר ראובן לדיאנסקי - היו"ר:

אבל בלוינסקי עושים בגרויות?

מר יעקב רוזנברג:

הם עשו מכינה מיוחדת שעושים בגרות מלאה, אם הוא היה חרדי אז עד גיל 36, ואם הוא היה לא חרדי עד גיל 26. זה חינם, זה על חשבון משרד הביטחון ומשרד החינוך. התחלתי כבר להפנות אנשים לשם.

מר ראובן לדיאנסקי - היו"ר:

אז החרדי הזה בגיל 36, שלא עשה צבא, מקבל סטיפנדיה ממשרד הביטחון?

מר יעקב רוזנברג:

כן.

מר ראובן לדיאנסקי - היו"ר:

זה בסדר, אי אפשר להיות טהרן עד כדי כך.

מר רם פורמן:

אין הרבה מה להגיד, כי הרוב נאמר פה. הדגש שלי, זה מה שהיה חסר לי בדיבור הראשון בנושא של החינוך, אני חושב שזה כלי, אני חושב שצריך לנצל את זה ששירלי וכל הצוות שלה בסך הכול מאד בכיוון, כל מינהל החינוך בעיריית תל אביב, הם מנסים להרים את כל הנושא של הדמוקרטיה. אגב, נתנו להם ערכה מסוימת, הם ניסו להעביר אותה בבתי ספר ונכשלו, אבל זה סיפור אחר.

מעבר לזה אולי עוד איזו נקודה חשובה שגם קצת מטרידה אותי, אותך כנראה פחות, אני חושב שפעם ראשונה אחרי אני לא יודע כמה שנים, אבל בשניים האחרונות נפתחות בתל אביב יותר מסעדות כשרות מאשר מסעדות לא כשרות, שזו גם נקודה שלא העלינו. זו סטטיסטיקה, אני לא אומר את זה מתחושה. יש פה סטטיסטיקה ברורה בנושא הזה. זו גם נקודה שאולי צריך לחשוב מה עושים בנושא הזה, הגם שנכון שזה כאילו משהו שהעירייה תלויה בפרטים, וצריך לחשוב על כך.

עו"ד ראובן לדיאנסקי
סגן ראש העירייה
יו"ר הועדה

מר ראובן לדיאנסקי - היו"ר:

גם מסעדות לא כשרות הופכות להיות כשרות. אני מכיר מישהו שלא נכנס לבתי קפה כשרים.

ד"ר ורדה מילבאואר:

איך אפשר לעזור לטיב טעם ברמת החייל?

מר רם פורמן:

זו הבעיה של חוק המרכולים.

מר ראובן לדיאנסקי - היו"ר:

אני אגיד לך איך אפשר לעזור, ואני מטפל בזה, וגם העליתי את זה בפני ראש העיר. לגבי טיב טעם, אני אגיד לך משהו ורדה, הפיתרון לטיב טעם הוא בשינוי חוק העזר העירוני שנחקק לפני שנתיים. חוק העזר העירוני קובע שתנאי סף להגשת בקשה לקבלת היתר פעילות בשבת של מרכול, אחד מתנאי הסף זה עניין שהמרכול לא יהיה גדול מ-500 מטר. דבר אחד, מה שצריך לעשות, זה להוריד את הסעיף הזה, לבטל את הסעיף שקובע – עד 500 מטר גודל מרכול כתנאי סף להגשת בקשה להיתר. הדבר השני, זה לשנות את ההקצאות. כי העיר חולקה ל-9 אזורים, כל אזור קיבל הקצאה של מספר מרכולים שייפתחו בשבת, צריך להגדיל טיפה את ההקצאה שם כדי שהם יוכלו להגיש את הבקשה. תיקון כזה אמור לעבור במועצה ולאחר מכן הוא צריך להגיע לחתימת שר הפנים. שר הפנים הנוכחי לא יחתום ככל הנראה. אם יהיה שר פנים אחר אפשר יהיה לעשות את המהלך של שינוי החוק במועצה והפעלת שתדלנות מואצת ומאומצת בקרב שר הפנים הליברלי הבא שייבחר. ללא זה, אין סיכוי לחוק כזה לקבל אישור.

גב' ורדה מילבאואר:

עו"ד ראובן לדיאנסקי
סגן ראש העירייה
יו"ר הועדה

אתם יודעים, דרך אגב, מי דפק את כל חוק המרכולים – זה גדעון סער. אני אז כתבתי ב'ידיעות', הוא זה שתקע את כל העסק.

מר רם פורמן:

כמו עוד הרבה דברים. ההדחה גם התחילה אצלו.

מר גד מודעי:

למה שהעירייה לא תגיד – אנחנו לא אוכפים – וגמרנו?

מר ראובן לדיאנסקי- היו"ר:

הכול התחיל מזה שפנו לבית המשפט, כי עיריית תל אביב לא אכפה, ואז בית המשפט חייב. אני, כמו שאתה מבין, אני בוודאי ובוודאי אנסה לשים כמה שיותר 'מקלות בגלגלים' על מנת למנוע את האכיפה. בינתיים יש את החלטת בית המשפט שניתנה בעניין טיב טעם לפני פחות משבוע. עכשיו צריכים לבדוק האם כל אלה שהגישו לפני חצי שנה את הבקשות עומדים בתנאי הסף. אחר כך צריך לעשות הגרלה. זה ייקח עוד זמן.

הסיכום הוא כזה מבחינתי – עוד לא נחה דעתי לגבי הנושאים האחרים שהם חלק מהפלורליזם והליברליות של העיר שלנו, כי פה השיח באמת היה, אולי הבעיה היא, ואני לא מנסה להעליב אף אחד מכס, ברשימת המוזמנים, שהמוזמנים כאן להיום היו אנשים מאד בעניין של דת ומדינה, חילוניות ויהדות אחרת וכן הלאה. לא דיברנו פה, לא על הדברים האחרים שמרכיבים את הליברליות ואת הפלורליזם, קצת נגעו בעניינים של הדרת נשים וכן הלאה. שמנו הצידה את כל בני הדתות האחרות בעיר תל אביב.

אני בהחלט חושב שהוועדה הזאת צריכה לעסוק גם בנושאים שהם לא 'פר אקסלנסי' יחסי אורתודוכסיה חילוניות ויהדות מתחדשת. אני עוד לא הצלחתי, אני אומר את זה בכנות, כי גם הנטייה שלי וגם הימלייה שאני מסתובב בו יותר חי את הקונפליקט הזה של האורתודוכסיה וחילוניות, ולכן אני מטבע הדברים נוטה לכיוון הזה. אבל אני אנסה ליצור איזה שהוא מימד יותר שוויוני בהקשר של מתן תשומת לב גם לדברים האחרים.

עו"ד ראובן לדיאנסקי
סגן ראש העירייה
יו"ר הועדה

אני חושב שבני 15 הם פרטנרים, אבל זה לא חוקי.

מר ראובן לדיאנסקי - היו"ר:

אני חושב שאפשר לדבר איתם. אני חושב שתנועות הנוער זה משהו שאפשר, אפילו הצופים, למרות שהם מקבלים כסף עירוני, אפשר לנסות ולראות, אפילו בחלוקה שבטית, כי יש שבטים שהם יותר בעלי נטייה חילונית.

קריאה:

אבל יש עוד דברים חוץ מהצופים בעיר. יש עוד. יש השומר הצעיר, יש עוד תנועות.

מר ראובן לדיאנסקי - היו"ר:

כמעט ואין. כל תנועות הנוער החילוניות האחרות כמעט התאדו מפה. הנוער העובד קצת.

מר גד מודעי:

ברמת אביב יש שבת צופים גדול.

מר ראובן לדיאנסקי - היו"ר:

אני יודע. ואנחנו מדברים על תנועות אחרות שהן לא צופים, שכמעט אין כלום. בכל מקרה, קודם כל, כל מה שנאמר פה מתומלל, מוקלט, ייצא פרוטוקול. אנחנו נשב וננסה לבנות איזו שהיא טיוטה של תוכנית עבודה, עם לוחות זמנים. אנחנו נצטרך את העזרה שלכם על מנת לקדם את זה. אני חושב שהנושא של החינוך, בטח בעת הזו, תמיד אנחנו מגיעים לדברים מאוחר, כי עכשיו אוגוסט ויוצאים לחופש וכבר מתחילה שנת הלימודים ב-1 בספטמבר, היינו צריכים להתחיל בנושא החינוך באפריל, בפסח. צריך לעשות משהו עם זה. זו הייתה פגישה ראשונה ונמשך.

מר גד מודעי:

עו"ד ראובן לדיאנסקי
סגן ראש העירייה
יו"ר הועדה

יש פה אנשים שההתעסקות שלהם בנושאים ספציפיים היא נורא טבעית. רם בנושא חינוך, יענקל'ה והבחורה שישבה פה מטעם שדולת הנשים ועוד.

מר ראובן לדיאנסקי- היו"ר:

נכון, אמרנו הכל. יש פה תמהיל של אנשים שבאמת יש להם התמחויות שאפשר להיעזר בהם.

חברים, תודה רבה לכם. אני נועל את הישיבה.

* * * הישיבה נעולה * * *